İŞKUR

2016

ŞANLIURFA

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

ŞANLIURFA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2016

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyal-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

Bölgemizin en önemli problemlerinden biride kadın istihdamında Türkiye ortalamasının altında kalmamızdır. Bunun için kadınlarımızın işgücüne katılması için alt yapının oluşturulması, çalışma ortamlarının iyileştirilmesi gerekmektedir. İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR, sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Şanlıurfa İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Güngör Azim TUNA

Şanlıurfa Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Her yıl yapılan ve il için büyük önem arz eden rapor sayesinde ilin işgücü yapısı, ihtiyaç duyulan ve/veya temininde güçlük çekilen meslekler ve bu meslekler için gerek duyulan beceriler, yetkinlikler, eğitimler tespit edilmeye çalışılmıştır. İlin gelecek istihdam politikalarında karşılaşılabilecek durumlar ve beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

İş gücü Piyasası Analizi çalışması, İş ve Meslek Danışmanlarımızca Şanlıurfa il merkezi ve ilçelerinde yüz yüze görüşme tekniğiyle yapılmış ve raporlaştırılmıştır. Bu kitabın iş piyasasında Çalışma ve İş Kurumu ile iş birliği içerisinde olan kamu kurum ve özel sektör kuruluşlarına faydalı bir kaynak olacağını düşünüyorum. Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

M. Sait ARDAN

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ....ii
ÖNSÖZ....iii
İÇİNDEKİLER....iii
TABLOLAR LİSTESİ....iv
ŞEKİLLER LİSTESİ....v
KISALTMALAR....vi
YÖNETİCİ ÖZETİ....vii
GİRİŞ....1
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ....2
İŞKUR GÖSTERGELERİ....4
Kayıtlı İşsiz....4
Açık İşler....6
İşe Yerleştirmeler....7
Mesleki Eğitim Faaliyetleri....9
İşsizlik Ödeneği....11
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI....13
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM....15
İşyeri Verileri....15
Mevcut İstihdam....24
AÇIK İŞLER....28
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER....45
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ....53
SONUÇ....58
KAYNAKÇA....61
EKLER....62
EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU....62
EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI....70
EK 3: TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ....72

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) ... 2
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015) ... 5
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015) ... 7
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015) ... 9
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015) ... 10
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015) ... 11
Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015) ... 12
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 15
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları ... 23
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 25
Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ... 27
Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 27
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler ... 28
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ... 29
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı ... 30
Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 34
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı ... 35
Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi ... 37
Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 38
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ... 38
Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları ... 39
Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı ... 40
Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi ... 41
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 42
Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması ... 43
Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler ... 44
Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 45
Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 47
Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı ... 48
Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri ... 51
Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri ... 52
Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri ... 53
Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi ... 54
Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 3
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015) 6
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015) 8
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 16
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 17
Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu 17
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 18
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 19
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 20
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 21
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 22
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu 24
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 26
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 29
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 31
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 31
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 32
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 33
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 33
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı 35
Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 36
Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 37
Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 46
Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 46
Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 48
Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 49
Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 50
Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 56
Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri 57

KISALTMALAR

EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
İO	İşsizlik Oranı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Şanlıurfa ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının yüksekliğidir. 2013 yılı verilerine göre il işsizlik oranı % 16,3'tür.İşgücüne katılım oranı % 38,7'tir. İstihdam oranı %32,4'tür. Şanlıurfa'nın işsizlik oranı Türkiye ortalamasının üstündedir ve yıllar itibariyle Şanlıurfa'da işsizlik oranının azaldığı, istihdam oranının ise arttığı görülmektedir. 2013 yılında bu verilerden işsizlik oranı azalmayıp yüksek bir artış sergilemiştir.

İşgücü Talebine ilişkin olarak 2016 yılı için yapılan araştırma sonuçlarına göre işyerleri en çok İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir(241). Bunları sırasıyla İdari ve destek hizmet faaliyetleri(191), Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı(148), İmalat(121), Ulaştırma ve Depolama(112) sektörü takip etmektedir.

Geçen yıl çalışanların içinde kadınların payı % 12 olup bu oran bu yıl da değişmeyerek aynı seviyede kalmıştır. Çalışan sayılarının en fazla olduğu sektörlerde birinci sırada olan İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe kadınların çalışma içindeki pay oranı %11'dir. Birinci sırada nitelik gerektirmeyen meslekler yer alırken bunu tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, hizmet ve satış elamanları takip etmektedir. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı farklılık göstermektedir. En fazla kadın çalışanın olduğu meslek grubu Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile ilk sırada yer alırken sırasıyla profesyonel Meslek grupları ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Meslekler yer almaktadır. İlde açık iş oranı % 3'tür ve bu Türkiye ortalamasının altındadır. Sektörler itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan sektörler sırasıyla Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, İmalat ve İnşaat sektörleridir. Meslek Grupları itibariyle açık işlerin en fazla olduğu meslek grupları sırasıyla Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarıdır. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslekler sırasıyla Büro Memuru(Genel), Endüstriyel Ve Yapısal Çelik Konstrüksiyon İşçisi, Pazarlamacı ve Kimya Mühendisi ye almaktadır. Kadınlarda en fazla açık işi olan meslek Muhasebeci olarak yer almaktadır. İşyerlerinin %11,1'i eleman temininde zorluk çektiğini belirtmiştir. En fazla temininde zorluk çektiği meslekler sırasıyla Diğer Taş Kesme ve Oyma işçileri, Müşteri temsilcisi, Pazarlamacı yer almaktadır.

İşyerlerinin yüzde 13,1'i istihdamın artacağını belirtirken yüzde 4,3'ü azalacağını belirtmiştir. Araştırmaya cevap veren işyerlerinin almayı planladıkları eleman sayısı, çıkartmak istediklerinden farklıdır. Yani ilde istihdam artışı beklenmektedir. En çok istihdam artışı bekleyen meslekler temizlik Görevlisi, Diğer Taş Kesme ve Oyma İşçisi, Servis Şoförü(Okul) ve Güvenlik Görevlisi olarak yer almıştır. Net İstihdam değişimin en fazla olduğu sektör İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, İnşaat gibi sektörler olmuştur.

GİRİŞ

Şanlıurfa İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Şanlıurfa İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2016 yılı için Şanlıurfa ilinde 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan işgücü göstergelerinin yanında İŞKUR verileri ile birlikte il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir.

İkinci bölümde, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Şanlıurfa ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arzı ve talebinin karşılaşarak işgücünün fiyatı olan ücret düzeyinin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasalara işgücü piyasası denmektedir. İşgücünü arz edenler ile işgücünü talep edenlerin buluştuğu ortam olan işgücü piyasaların etkin işleyişi için arz ve talep yönünün nitelik ve nicelik anlamında analizlerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak işgücü piyasası çok fazla değişkeni bulunan bir ortam olduğundan analizleri de zorlaşmaktadır. Gerek demografik yapı gerekse sosyal ve ekonomik şartlar işgücü piyasasını etkilemektedir.

İşgücü piyasasında aktif bir şekilde bulunan işgücü kavramı, istihdam edilenler ve işsizlerden; işgücü talebi ise işgücünü istihdam etmek isteyen işverenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde işgücünün arz tarafına ilişkin verilere yer verilecek olup işgücünün arz tarafını etkileyen tüm değişkenlerin bilgisine il bazında ulaşılamamaktadır. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS sınıflandırmasında Şanlıurfa, Diyarbakır TRC2 bölgesindedir. İşgücü arzına ilişkin verileri üreten TÜİK, bölgesel veri setleri yanında il bazında temel işgücü göstergelerini yayınlamaktadır. Bu bölümde Şanlıurfa ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	36,1	31,5	12,8
2009	36,2	30	17
2010	35,5	31,1	12,4
2011	34,9	32,1	8
2012	30,4	28,5	6,2
2013	38,7	32,4	16,3

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'de Şanlıurfa ili için TÜİK'in yayımlamış olduğu temel işgücü göstergelerinden işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmiştir. İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenler ve işsizlerden oluşan işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bir ülkede işgücüne katılma oranının yükselmesi, çalışma çağındaki nüfus içerisindeki daha çok kişinin

işgücü piyasasında bulunması ve atıl durumda olan işgücünün istihdam olma şansının artması anlamına gelmektedir. İstihdam oranı ise istihdam edilenlerin çalışma çağındaki nüfusa; işsizlik oranı da işsizlerin işgücüne oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır. Yalnız işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları tek başına bir anlam ifade etmemekte, tüm bu oranlar eğitim durumu, cinsiyet, medeni hal, sahip olunan beceriler, sektörün durumu gibi faktörlerle beraber analize dahil edilmelidir.

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

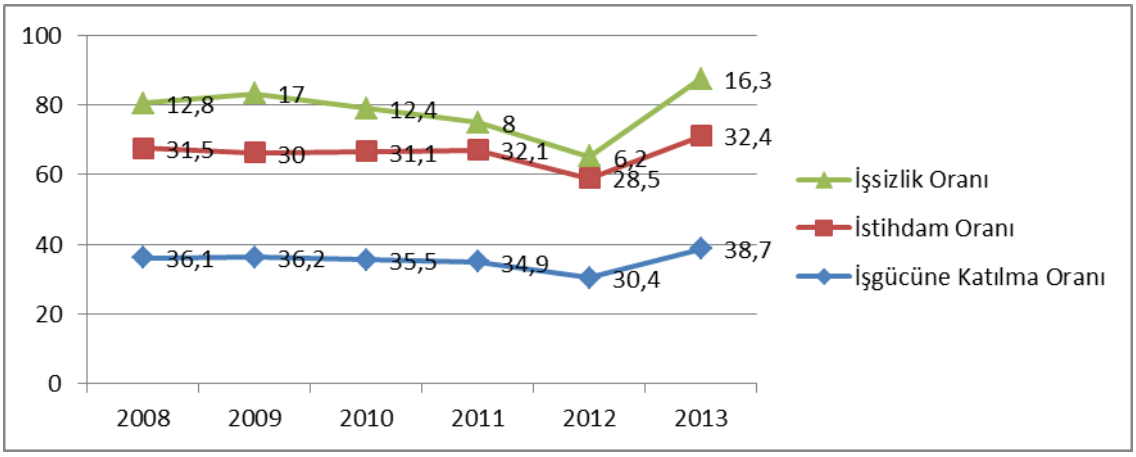

Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafikte görüldüğü üzere, işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2012 yılına kadar azalış göstermiş olup, 2012-2013 yılları arasında sert bir yükseliş yaşamıştır. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun 2008'den 2012'ye kadar sürekli azaldığını ancak 2012-2013 arasında artığını göstermektedir.

Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam oranı ise 2008-2009 yıllarında azalan bir seyir izlerken, 2009 sonrasında 2011'e kadar artan bir seyir izlemiştir. 2011-2012 arasında sert bir düşüş yaşamış ancak 2012-2013 arasında da sert bir yükseliş yaşamıştır. Bu eğri yorumlanacak olursa iki farklı analiz söz konusu olmaktadır. Birinci durumda çalışabilir yaştaki kişi sayısının çoğalması, ikinci durumda ise istihdam alanlarının yeterli seviyede gelişememesiyle, çalışabilir çağa gelen insanların işgücüne katılım gösterememesi söz konusu olmuştur. Ancak 2012 sonrasında artan istihdam alanları işgücüne belirgin şekilde katılımın olduğu da gözlenmektedir.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, işsizlik oranı 2008-2009 yılları arasında artış gösterse de 2009'dan 20012'ye kadar azalış, 2012'den sonra ise sert yükseliş göstermiştir. Bu oran diğerleri ile birlikte yorumlandığında ise, Şanlıurfa ilinde istihdam alanları artmıştır ancak işgücü piyasasında çalışma çağına giren nüfusun ve kayıtsız Suriyeli mültecilerin işgücüne katılımının arttığı söylenebilir.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Şanlıurfa ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)

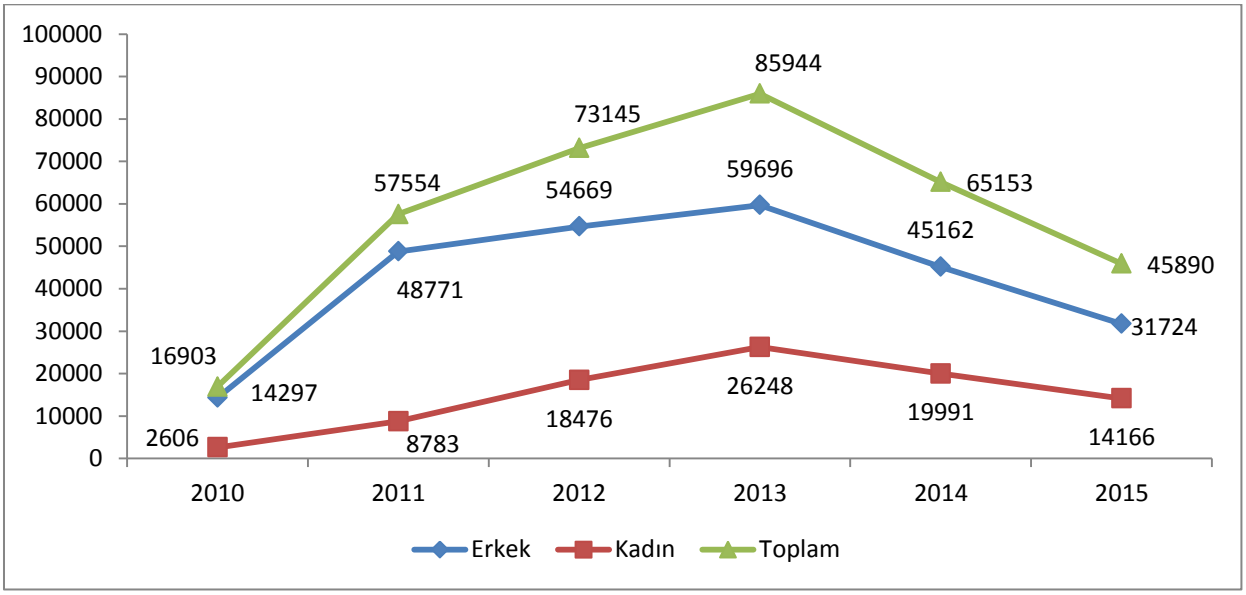

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Şanlıurfa ilinde İŞKUR'a kayıtlı işsiz 16 bin 903 kişinin 14 bin 297'sı erkeklerden, geri kalan 2 bin 606 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2015 yılında ise toplam 45 bin 890 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekerken 2013 yılında düşüşe geçmiştir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 2 bin 606 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2015 yılında çok büyük bir oranda artış göstererek 14 bin 166'ya yükselmiştir. Bu noktada yukarıda da bahsedilen SGK sorgulamalarından sonra kayıtlı işsiz sayısında kadınların erkeklere nazaran daha fazla yer alması ilk başta olumsuz gibi görünse de aslında daha fazla kadının yıllar içinde işgücü piyasasına katılması ve emeğini sunmak istemesi Şanlıurfa işgücü piyasası açısından önemli bir husustur. Kadınların ekonomik değer üretmek ve ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri, bu sayıda belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin arttığının göstergesidir

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)

Meslekler	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi (Genel)	24065
Beden İşçisi (Temizlik)	1930
Satış Danışmanı	663
Büro Memuru (Genel)	647
Sekreter	479
Garson (Servis Elemanı)	460
Kamyonet Şoförü	429
Şoför-Yük Taşıma	426
Temizlik Görevlisi	410
Büro İşçisi	360
Diğer Meslekler	16021
Toplam	45890

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Şanlıurfa ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı sıralamasında yer alan ilk iki meslek nitelik gerektirmeyen meslekler iken devamında satış danışmanı, büro memuru, Sekreter, garson (servis elemanı) ve Kamyonet şoförü mesleklerinin sıralandığı görülmektedir.

Herhangi bir niteliği olmayan kişilerin çokça müracaat ettiği "Toplum Yararına Programlar" (TYP) neticesinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı işgücü göstergelerinde bir takım nicel değişiklikler olmuştur. Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinde yaşanan genel artış bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)

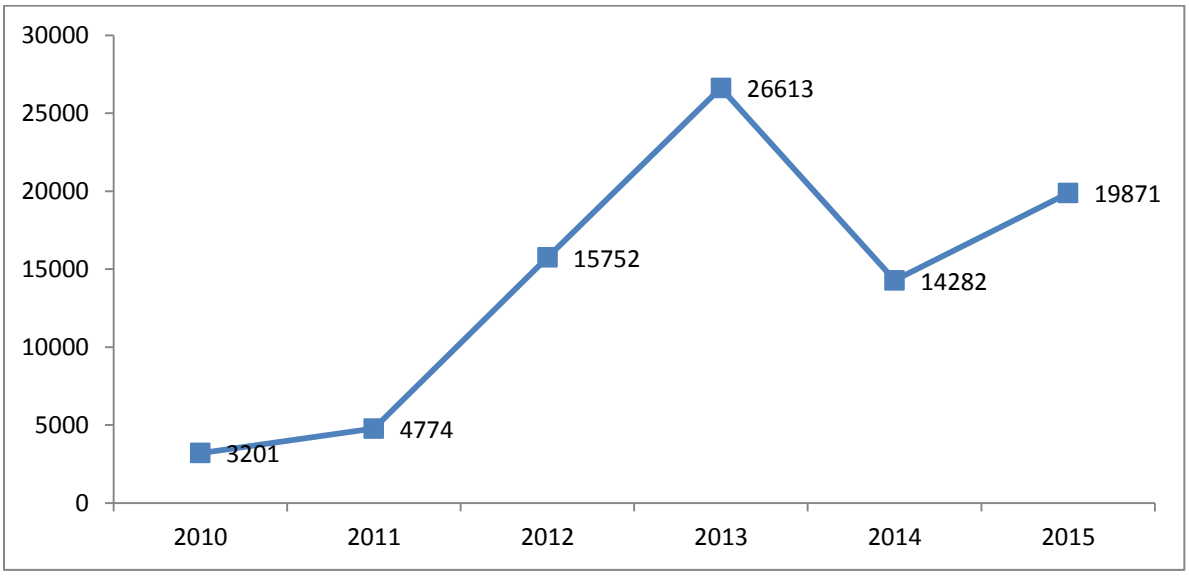

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 3 bin 201 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 19 bin 871 kişiye yükselmiştir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer almaktadır. 2014 yılında sert bir düşüşün olmasının sebebi ilimizde Suriyeli mültecilerin çalıştırılması ve buna bağlı olarak açık iş sayısının azalması etkili olmuştur.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015)

Meslekler	Açık İş
DOKUMA KONFEKSİYON MAKİNECİ	4178
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	2635
MÜŞTERİ HİZMETLERİ GÖREVLİSİ/ASİSTANI	1970
SATIŞ DANIŞMANI	957
ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	633
SERVİS ŞOFÖRÜ (OKUL)	492
MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM VE EV TEKSTİLİ)	446
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	437
ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)	367
AKRİLİK İPLİK ÜRETİM İŞÇİSİ	329
DİĞER MESLEKLER	7427
Toplam	19871

Kaynak: İŞKUR

Şanlıurfa ilinde 2015 yılında 19 bin 871 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde olduğu ilk sıralarda yer alan Beden İşçisi(Temizlik) mesleği Şanlıurfa ilinde en çok aranan ikinci meslek olmuştur. İlk sırayı 4178 açık iş sayısı ile Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleği almıştır. İlk sırada bunun olmasının sebebi yatırımcıların Şanlıurfa ilinde Tekstil sektörüne ağırlık vermesidir. Üçüncü sırada yine Şanlıurfa ilinde yatırım teşvikleri alan Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleği almıştır.

İşe Yerleştirmeler

İşe yerleştirme sayılarının artışı için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu bilinmektedir. Şanlıurfa ilinde de açık iş sayılarının artışı ile beraber işe yerleştirme rakamlarında da artış eğilimi göze çarpmaktadır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)

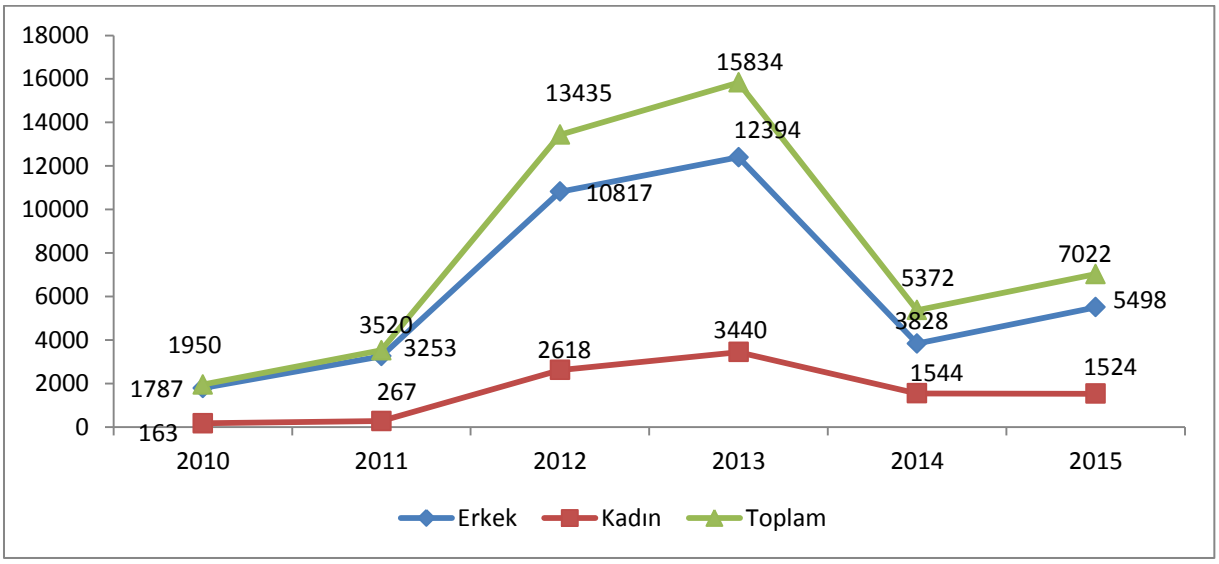

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 1 bin 950 olan Şanlıurfa ilinde işe yerleştirilenlerin 1 bin 787'si erkeklerden, geri kalan 163 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2014 yılında düşüş eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2015 yılına değin artış göstermiştir. 2015 yılında Şanlıurfa ilinde 7 bin 22 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yüzde 78,2'sini erkekler, yüzde 21,8'ini ise kadınlar oluşturmaktadır.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2014 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)

Meslekler	İşe Yerleştirme
Beden İşçisi (Genel)	4.263
Dokuma Konfeksiyon Makineci	2.125
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	1.487
Servis Şoförü (Okul)	970
Şoför (Yolcu Taşıma)	690
Beden İşçisi (Temizlik)	473
Bahçıvan	381
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	323
Büro Memuru (Genel)	267
Reyon Görevlisi	222
Diğer Meslekler	2.272
Toplam	7022

Kaynak: İŞKUR

Şanlıurfa ilinde mesleklere göre işe yerleştirmede ilk sırada Beden İşçisi(Genel) mesleği yer almıştır. Bu meslek hem kayıtlı işsizlerde hem de açık işlerde ön sıralarda yer almıştır. Daha sonra sırasıyla Şanlıurfa ilindeki en büyük açık işin ve işe yerleştirmelerin olduğu Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleği ve sonra Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleği yer almıştır.

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5'te İŞKUR'un aktif işgücü piyasası programları kapsamında Şanlıurfa ilinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015	314	7662	555	1679	17	437	886	9778	104	24081
2014	166	4810	324	1961	10	314	500	7085	93	15111
2013	282	7655	318	2215	1	25	601	9895	74	16897
2012	329	8089	133	884	12	569	474	9542	96	22190
2011	86	1903	48	309	17	413	151	2625	78	9845
2010	126	2134	14	33	8	198	148	2365	29	1500

Kaynak: İŞKUR

2015 yılında aktif işgücü piyasası programı kapsamında toplam bin 886 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 9 bin 778 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 148 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının 886'lara çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 2 bin 365 iken 2015 yılında 9 bin 778 kişi olması İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

Bu süreçte özellikle işbaşı eğitim programlarında önemli bir artış yaşanmıştır. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılında 14 programın açıldığı ve bu programlardan 33 katılımcının faydalandığı görülmekteyken, 2015 yılında 555 program açılmış ve 1 bin 679 kişi işbaşı eğitim programlarından katılımcı olarak yararlanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarından ise 2015 yılında 314 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 7 bin 662 kişi faydalanmıştır.

Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan girişimcilik eğitim programı kapsamında 2010 yılında 8 program düzenlenmişken bu sayı 2015 yılında 17'ye yükselmiş ve katılımcı sayıları da 198'den 437'ye

yükselmiştir. Girişimcilik eğitim programları vasıtasıyla İŞKUR, kendi işini kurmak isteyenlerin de yanında olarak girişimcilik konusunda destek sağlamaktadır.

Toplum yararına programlar dahilinde ise 2015 yılında 104 program düzenlenmiş olup bu programlardan 24 bin 81 kişi faydalanmıştır. Toplum yararına Programlarda yıl geçtikçe faydalanan kişi sayısı da büyük oranda artmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Şanlıurfa ilinde 2015 yılında toplam 8 bin 929 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 3 bin 789'u işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı
2015	8929	3789
2014	7703	3106
2013	4978	2006
2012	3717	1926
2011	1995	1497
2010	1927	1398

Kaynak: İŞKUR

Tablo 7'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	1168
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	113
BÜRO MEMURU (GENEL)	105
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	70
ÖN MUHASEBECİ	58
ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	53
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	52
KAMYONET ŞOFÖRÜ	50
BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	49
SATIŞ DANIŞMANI	47
Diğer Meslekler	2024
Toplam	3789

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneğini hak edenler içinde Beden işçisi(Genel) mesleği ön planda olduğu görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bin 168 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmışken Beden İşçisi(Temizlik) mesleğinde bu sayı 113 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Büro Memuru(Genel), Şoför-Yük Taşıma, Ön Muhasebeci ve Çağrı merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmiştir. Tablo 7'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın yarattığı etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye genelinde 88 bin 966 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2017 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Şanlıurfa ilinde 1352 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 36 bin 270 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Şanlıurfa ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
İnşaat	241
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	191
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	148
İmalat	121
Ulaştırma ve depolama	112
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	67
Eğitim	33
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	29
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	24
Diğer hizmet faaliyetleri	17
Gayrimenkul faaliyetleri	10
Madencilik ve taş ocakçılığı	7
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Bilgi ve iletişim	3
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2
Genel Toplam	**1013**

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Şanlıurfa ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 24'ü İnşaat sektöründe yer almaktadır. Arz verileri incelenirken kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme verilerinde İnşaat sektörünün Şanlıurfa ili için önemi ortaya çıkmıştı. Şanlıurfa'da artan nüfus ve Suriyeli sığınmacı sayısı gibi sebeplerden

ötürü İnşaat sektörü büyük önemde artmıştır. Diğer bir ifadeyle İnşaat sektörü Şanlıurfa ili için önde gelen bir sektör durumundadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 30,7'dir. İnşaat sektöründen sonra en fazla işyeri İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 18'si bu sektörde bulunmaktadır. Şanlıurfa ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 10 işyerinden 4 tanesi İnşaat veya İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe bulunmaktadır. Daha sonra ise Bilgi ve iletişim sektörü ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Şanlıurfa ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20'den az olan düşük sayıda işyeri çıkan sektöründe verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

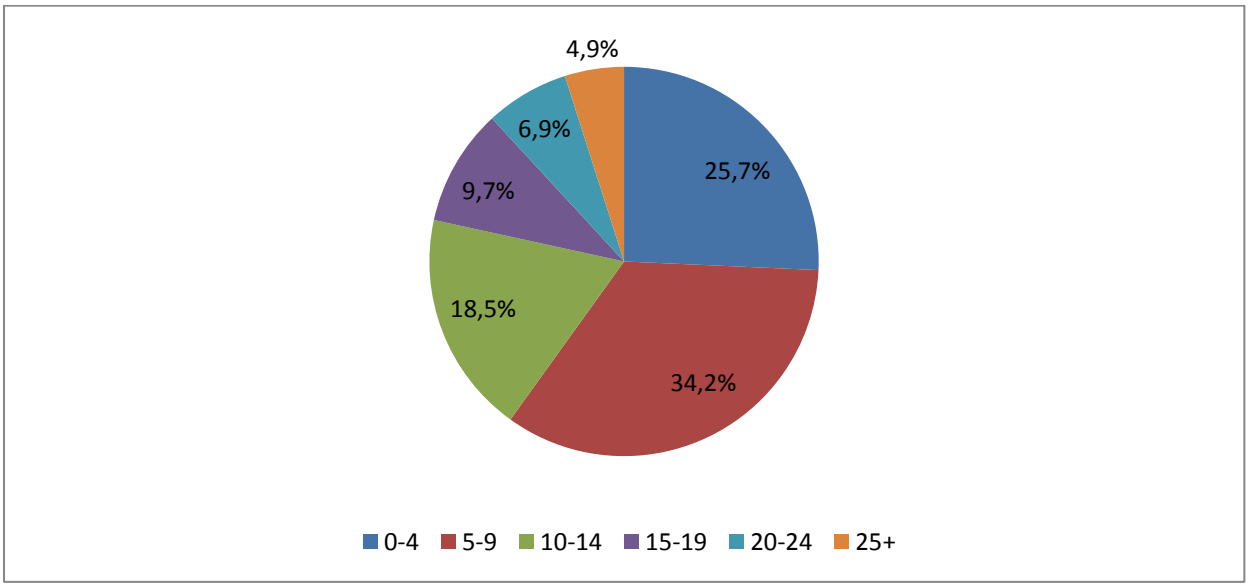

Kaynak: İPA 2016

Grafik 5'te görüldüğü üzere Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 34,2'si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 25,7'dir. Bunu daha sonra yüzde 18,5 ile 10-14 yaş arasındaki işyerleri takip etmektedir. Güneydoğu bölgesine artan teşvikler sonucu Şanlıurfa ilinde birçok işyeri açılmış ve açılmaya da devam etmektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

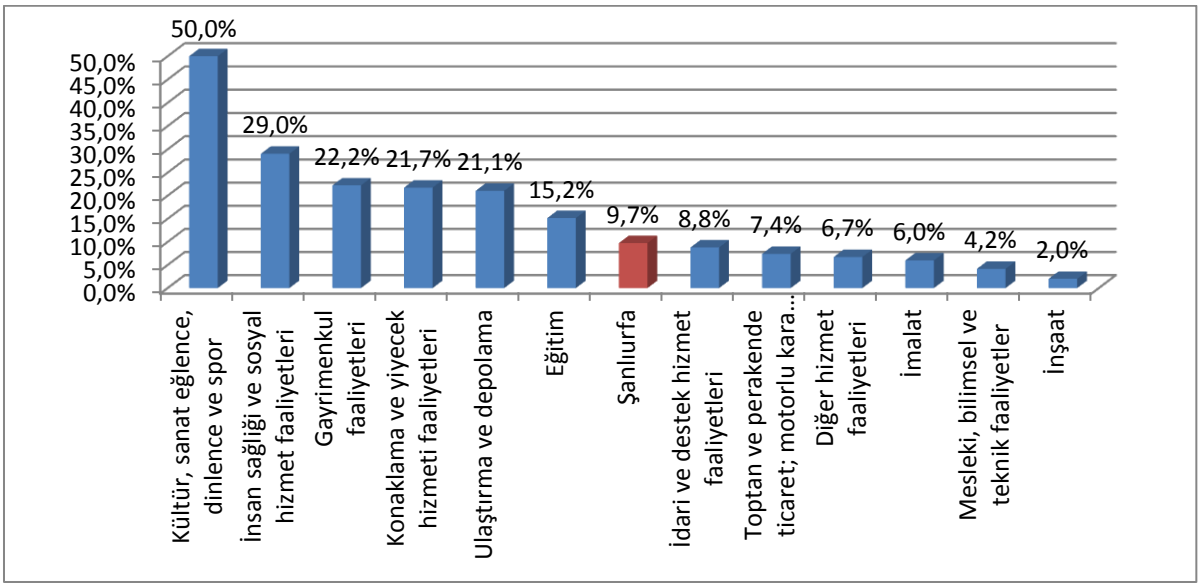

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 50'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Şanlıurfa ili genelinde bu oran yüzde 9,7 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü ise yüzde 29 olarak Şanlıurfa ilinde part-time çalışanı bulunan ikinci sektördür. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 38,2 ile birinci sırada yer almıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 22,2 ile Gayrimenkul Faaliyetler sektörü yer almıştır.

Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu

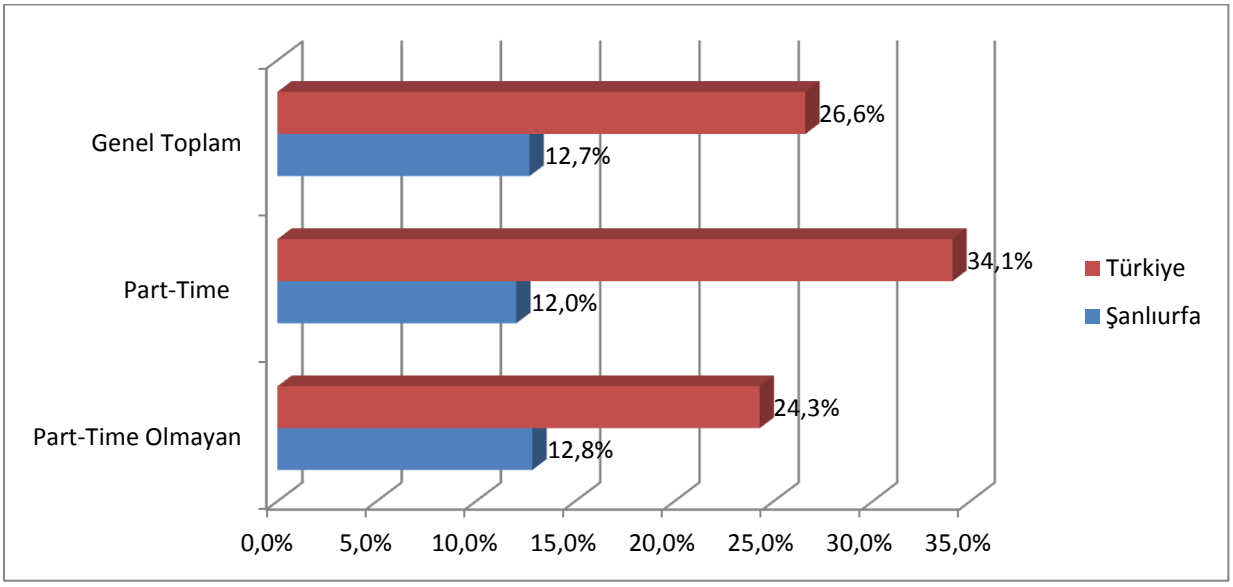

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,6'sını kadınlar oluşturmaktayken Şanlıurfa ilinde bu oran yüzde 12,7 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Şanlıurfa ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 12 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 12,8 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 34,1 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,3'te kalmıştır. Şanlıurfa ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilememektedir. Türkiye genelinin tersi bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

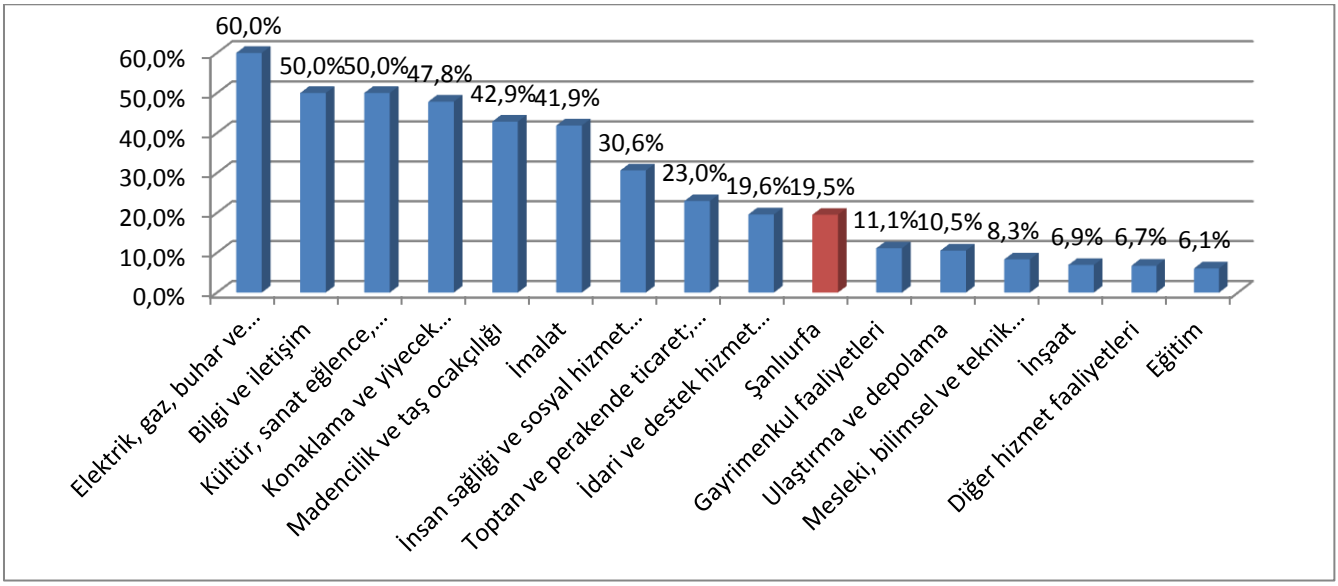

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde işyerlerinin yüzde 19,5'inda vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 51,5'tir. Şanlıurfa ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı tüm işyerlerinde vardiyalı çalışma söz konusudur. Eğitim sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. Eğitim sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Şanlıurfa ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Bilgi ve İletişim, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Madencilik ve taş ocakçılığı, İmalat, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, İdari ve destek hizmet faaliyetleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

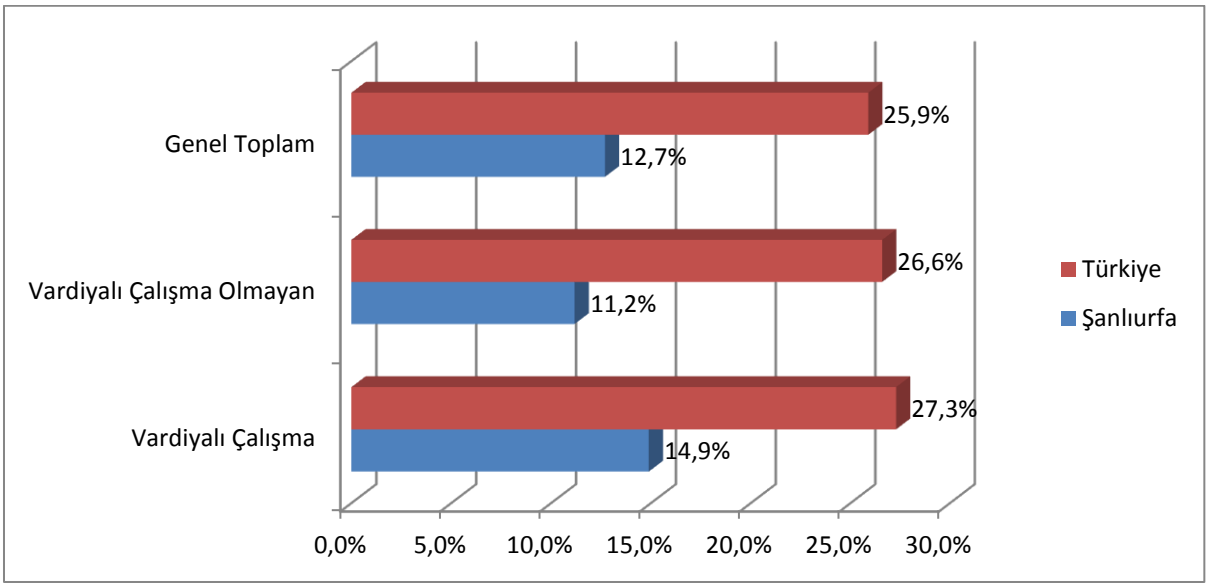

Kaynak: İPA 2016

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadınların çalışma oranı yüzde 14,9 iken vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde kadın çalışma oranı yüzde 11,2'dir. Şanlıurfa ilinde Türkiye geneline göre her ne kadar oran düşük de olsa kadınlar daha çok vardiyalı çalışma durumunu tercih etmektedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre gözle görülür bir fark olduğu görünmektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

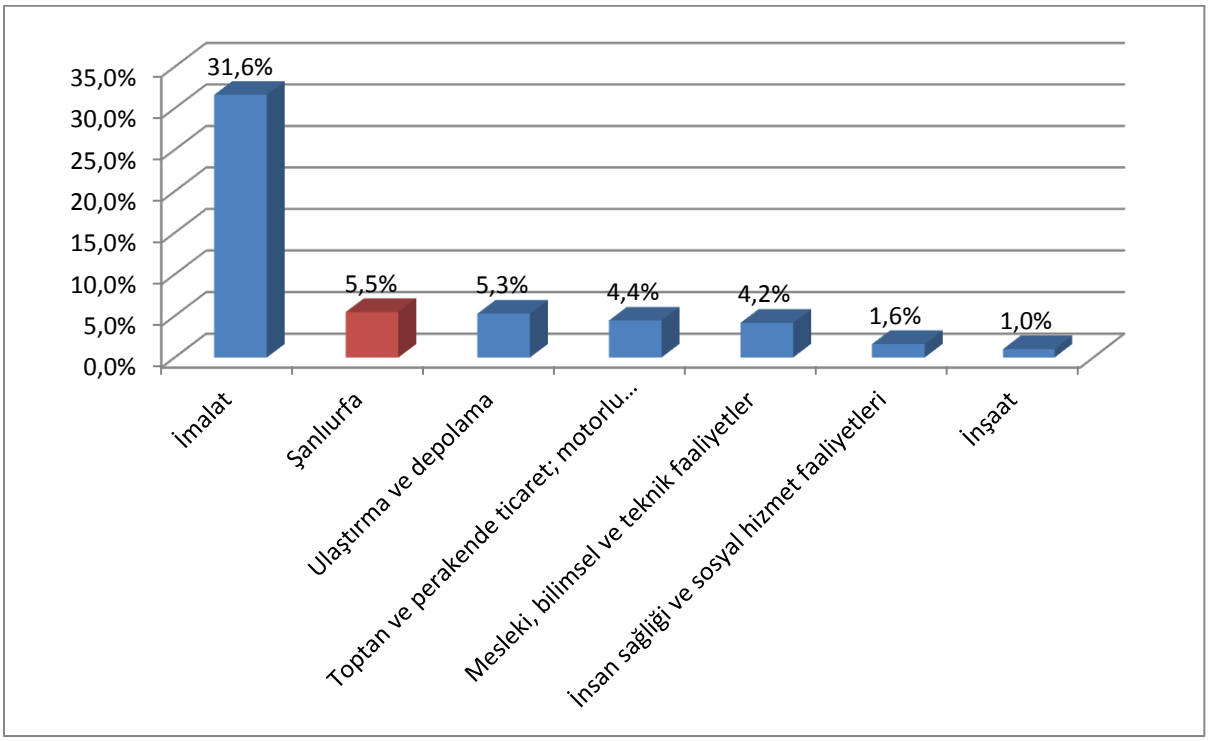

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde 16 sektörden 6 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 31,6'sı ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 5,3 ile ulaştırma ve Depolama sektörü bulunmaktadır. İmalat sektörü Şanlıurfa ili için önem düzeyi yüksek bir sektördür. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,2'si ihracat yapmakta ve Şanlıurfa ilinde yüzde 5,5 'dir. Türkiye genelinde İmalat sektörü ilk sırada yer alırken Şanlıurfa ili içinde aynısı geçerlidir.

Şanlıurfa ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

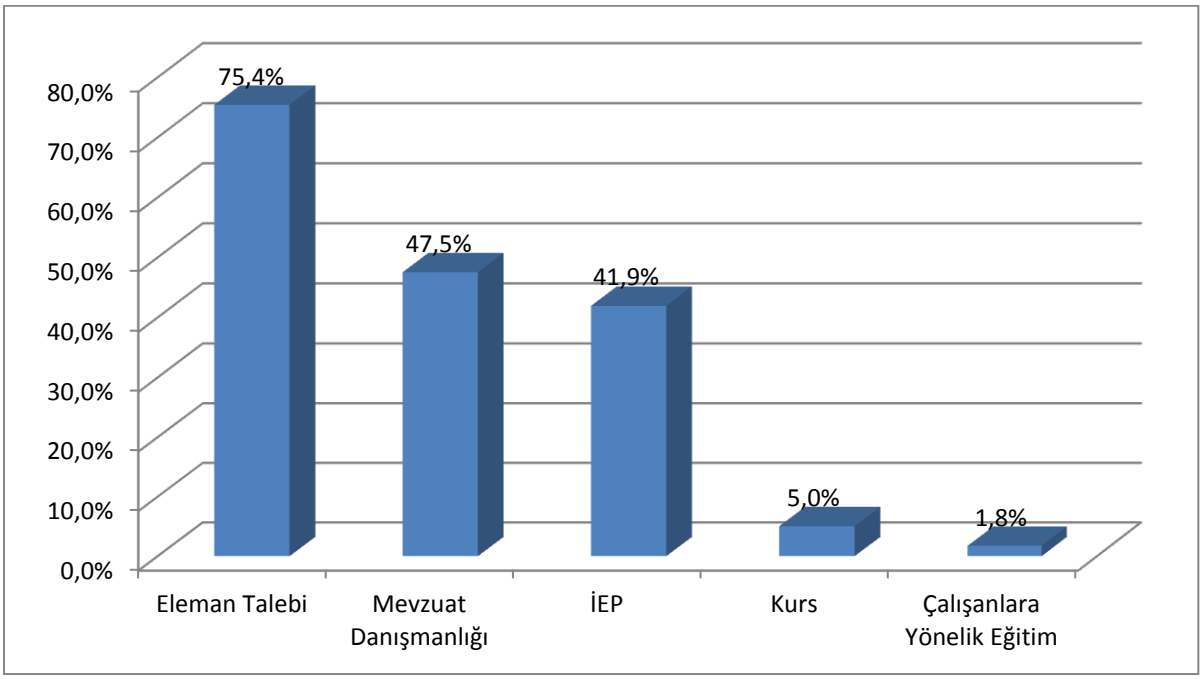

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 41,6'sı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 50,9 olarak gerçekleşerek, bu oran Şanlıurfa ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan eleman talebi noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 75,4'ü İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuşlarken yüzde 47,5'i mevzuat danışmanlığı alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Özellikle son dönemlerde işverenlerin işbaşı eğitim programlarına olan ilgisi Şanlıurfa ilinde yüzde 41,9 oranında kendisini göstermiştir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

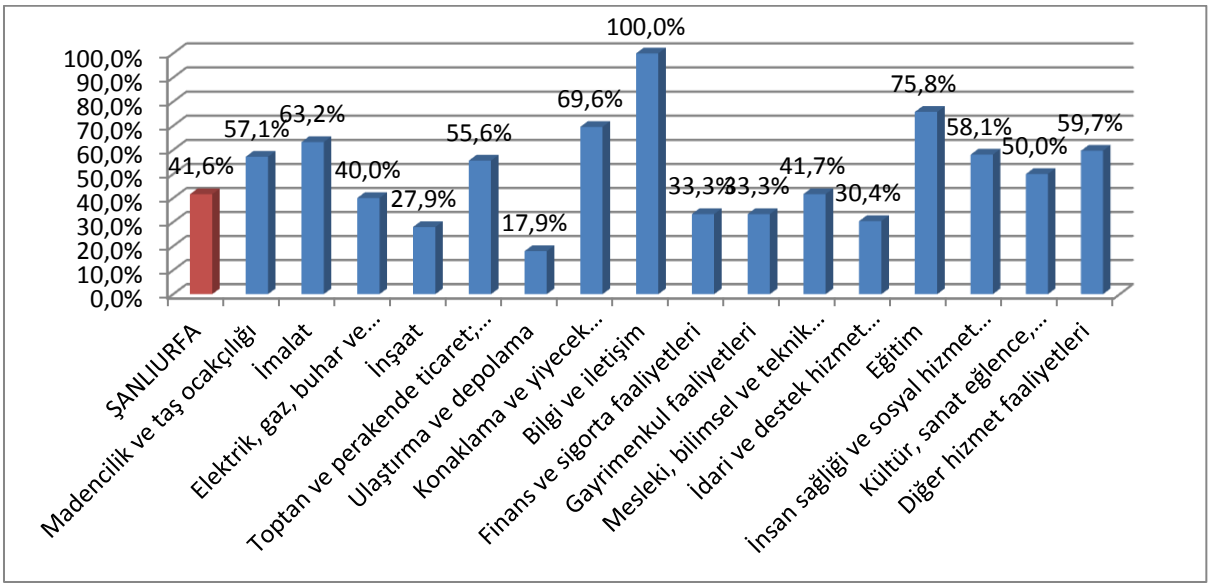

Kaynak: İPA 2016

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Şanlıurfa ilinde Bilgi ve İletişim sektöründe bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır. Bu zaten Şanlıurfa ilinde Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleğinin en çok aranan meslekler arasında olmasını da açıklamaktadır. En az oranda faydalanan sektörler ise Ulaştırma ve Depolama ve İnşaat sektörlerindeki işyerleri olmuştur.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve taş	25,00%	100,00%	0,00%	0,00%	75,00%
İmalat	4,05%	91,89%	35,14%	14,86%	58,11%
Elektrik, gaz, buhar ve	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	50,00%
İnşaat	0,00%	80,60%	26,56%	0,00%	46,57%
Toptan ve perakende	4,00%	81,33%	42,67%	8,00%	44,00%
Ulaştırma ve depolama	0,00%	58,82%	52,94%	0,00%	58,82%
Konaklama ve yiyecek	0,00%	87,50%	56,25%	0,00%	43,75%
Bilgi ve iletişim	0,00%	50,00%	50,00%	0,00%	50,00%
Finans ve sigorta	0,00%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,00%	33,33%	100,00%	33,33%	0,00%
Mesleki, bilimsel ve	0,00%	50,00%	60,00%	0,00%	30,00%
İdari ve destek hizmet	0,00%	57,78%	31,11%	0,00%	57,78%
Eğitim	0,00%	72,00%	48,00%	0,00%	32,00%
İnsan sağliği ve sosyal	0,00%	61,11%	75,00%	5,56%	38,89%
Kültür, sanat eğlence,	0,00%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,00%	77,46%	33,80%	0,00%	32,39%
Genel Toplam	1,75%	75,40%	41,92%	5,04%	47,51%

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde Bilgi ve İletişim sektöründeki işyeri tamamen İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 9'da yer almaktadır. Bilgi ve İletişim sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri Eleman Talebi, işbaşı eğitim programı ve mevzuat danışmanlığı alanındaki hizmetinden faydalanmışlardır.

İŞKUR hizmetlerinden en fazla Eleman talebi tercih edilmiş ve bu tercihi Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Finans ve Sigorta Hizmetleri Faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründeki işyerleri ise eleman talebi hizmetlerinden yararlanmışlardır.

Çalışanlara yönelik eğitim hizmetinden en fazla Madencilik ve Taş Ocakçılığı faydalanmıştır. İşbaşı Eğitim Programından faydalanan işyerleri genel anlamda eleman talebinde de bulunmuştur.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde göze çarpan diğer bir husus sadece İmalat ve Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründeki işyerleri İŞKUR'un bütün hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Şekil 13'te ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumları Şanlıurfa ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu

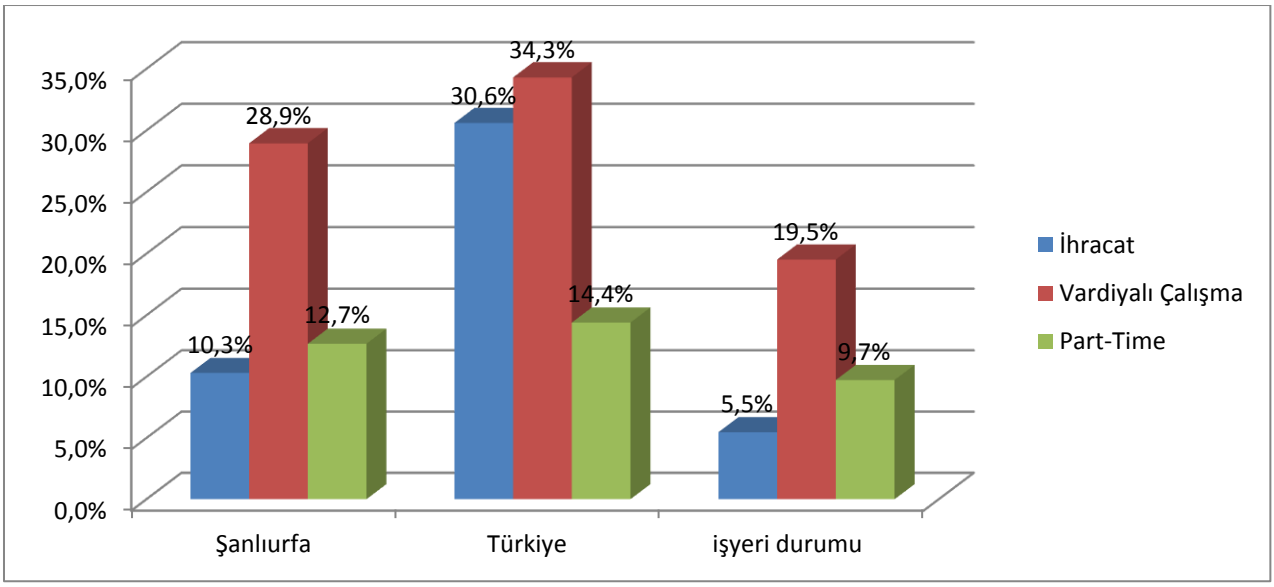

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 34,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Şanlıurfa ilinde ise bu oran yüzde 28,9 olarak gerçekleşmiştir. Ancak Şanlıurfa ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 19,5'i vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Şanlıurfa ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri il geneline göre daha yüksek oranda vardiyalı çalışma ve part-time çalışma yapmaktadır. Ancak part-time çalışanı ve ihracaı olan işyeri oranı İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinde daha düşüktür.

Mevcut İstihdam

Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Şanlıurfa ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 36 bin 270 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 31 bin 662 çalışan erkeklerden, 4 bin 608 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	115	0	115
İmalat	5032	874	5906
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	182	11	193
İnşaat	3911	113	4024
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	5787	957	6744
Ulaştırma ve depolama	5120	79	5199
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	851	123	975
Bilgi ve iletişim	74	12	86
Finans ve sigorta faaliyetleri	27	15	42
Gayrimenkul faaliyetleri	250	42	292
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	367	24	392
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	7163	885	8048
Eğitim	941	516	1457
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	1120	885	2005
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	163	6	169
Diğer hizmet faaliyetleri	559	65	624
Genel Toplam	**31662**	**4608**	**36270**

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre dağılımda ise; Şanlıurfa ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe istihdam edilmektedir. Bunu yine yüksek bir sayı ile Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve İmalat sektörü takip etmektedir. Tablo 10 incelendiğinde tüm sektörlerde erkek çalışan sayısı kadın çalışan sayısından fazladır. Ama kadın çalışanın en fazla olduğu sektör Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı olurken kadın çalışanın en az olduğu sektör ise Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü olmuştur.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

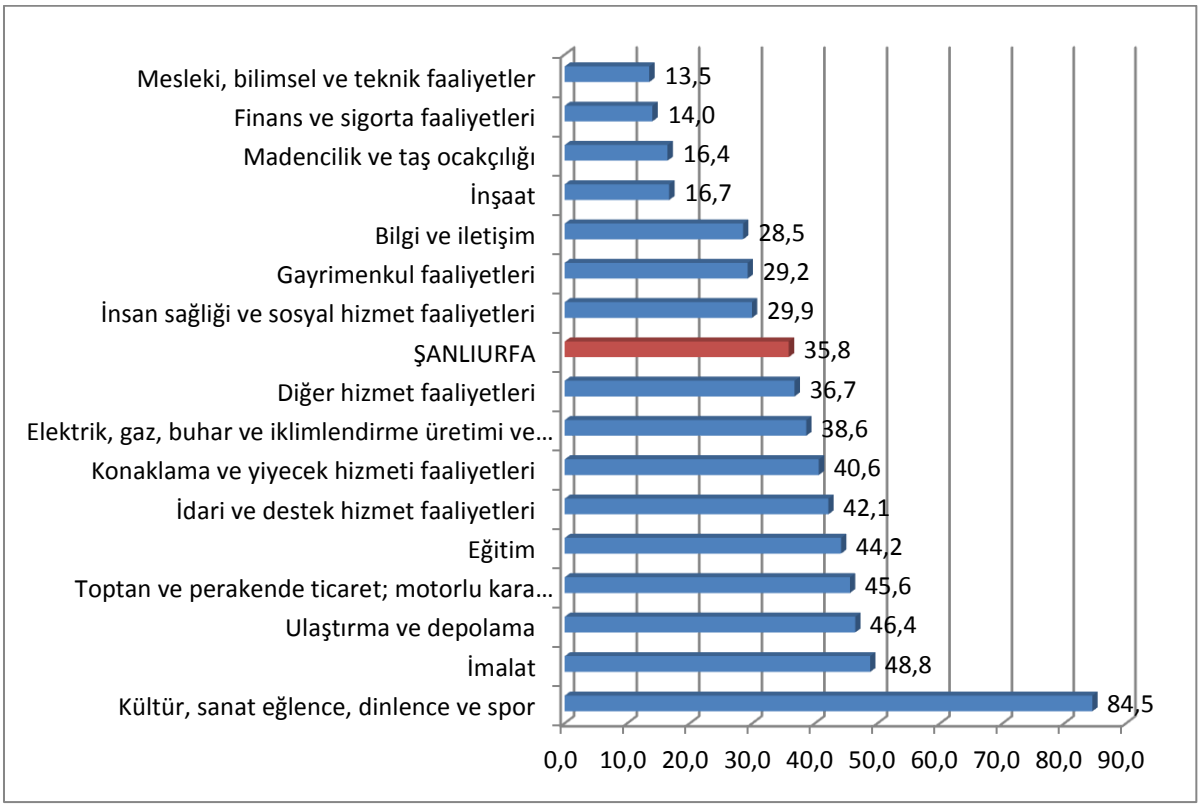

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 14'te Şanlıurfa ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 35,8 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla olan Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörüdür. İmalat sektörünün Şanlıurfa ili için en yüksek istihdamı barındıran bir sektör olduğu daha önce ifade edilmişti. İmalat sektöründeki işyeri sayısının da diğer sektörlere nazaran daha fazla olması ortalama çalışan sayısı sıralamasında bu sektörün ikinci sırada olmasının sebebini oluşturmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 11'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	1.453	727	2.181
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	4.141	618	4.759
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	9.223	1.185	10.408
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	849	0	849
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	2.440	960	3.400
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	3.234	239	3.472
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1.710	375	2.085
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	8.085	433	8.517
YÖNETİCİLER	528	72	599
Genel Toplam	**31.662**	**4.608**	**36.270**

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanların içerisinde Nitelik Gerektirmeyen meslekler meslek grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 29'u, erkek çalışanların yüzde 29'u ve kadın çalışanların yüzde 26'sı bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 23 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Kadın çalışanlar arasında en yüksek oran yüzde 26 ile Nitelik gerektirmeyen meslekler ve ikinci sırada yüzde 21 ile Profesyonel meslek grupları yer almaktadır. Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu Yöneticiler meslek grubu olmuştur.

Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	7.079	1.815	8.894
5-9	9.039	1.295	10.334
10-14	8.418	532	8.949
15-19	3.527	521	4.048
20-24	1.719	295	2.014
25+	1.882	151	2.032
Genel Toplam	**31.662**	**4.608**	**36.270**

Kaynak: İPA 2016

Tablo 12'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; işyeri yaşı büyüdükçe toplam çalışanlar içerisinde kadınların oranında azalma meydana gelmesidir. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 20'si

kadınlardan oluşmaktayken, 5-9 yaş arasındaki işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 12,5; 10-14 yaş için yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. 25+ yaş için yüzde 7,4 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13'de ise Şanlıurfa ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Genel olarak bakıldığı zaman bir çok meslekte erkek çalışanı olan meslekler toplam çalışan meslekler durumunu etkilediği görülmektedir. Bu da erkek çalışanın il içinde kadınlardan çok fazla olduğunu göstermektedir. Kadınların daha çok tekstil sektöründe ağırlık göstermiş olduğunu fark ediyoruz.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Genel
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	TEMİZLİK GÖREVLİSİ
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)
SERVİS ŞOFÖRÜ (OKUL)	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	SERVİS ŞOFÖRÜ (OKUL)
GÜVENLİK GÖREVLİSİ(SİLAHSIZ)	DOKUMA KONFEKSİYON MAKİNECİ	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM VE EV TEKSTİLİ)	GÜVENLİK GÖREVLİSİ (SİLAHSIZ)
ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)	KONFEKSİYON İŞÇİSİ	ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	GÜVENLİK GÖREVLİSİ
OTOBÜS KAPTANI (ŞOFÖRÜ)	SATIŞ DANIŞMANI	OTOBÜS KAPTANI (ŞOFÖRÜ)
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	BİLGİ İŞLEM DESTEK ELEMANI	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA
DİĞER HAYVAN YETİŞTİRİCİLERİ VE TARIM İŞÇİLERİ	HEMŞİRE	DİĞER HAYVAN YETİŞTİRİCİLERİ VE TARIM İŞÇİLERİ

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanlar içinde en fazla istihdamı barındıran ilk meslek Temizlik Görevlisi gibi nitelik gerektirmeyen meslek grubundandır. Bunu sırasıyla beden işçisi(genel) ve servis şoförü(okul) meslekleri takip etmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

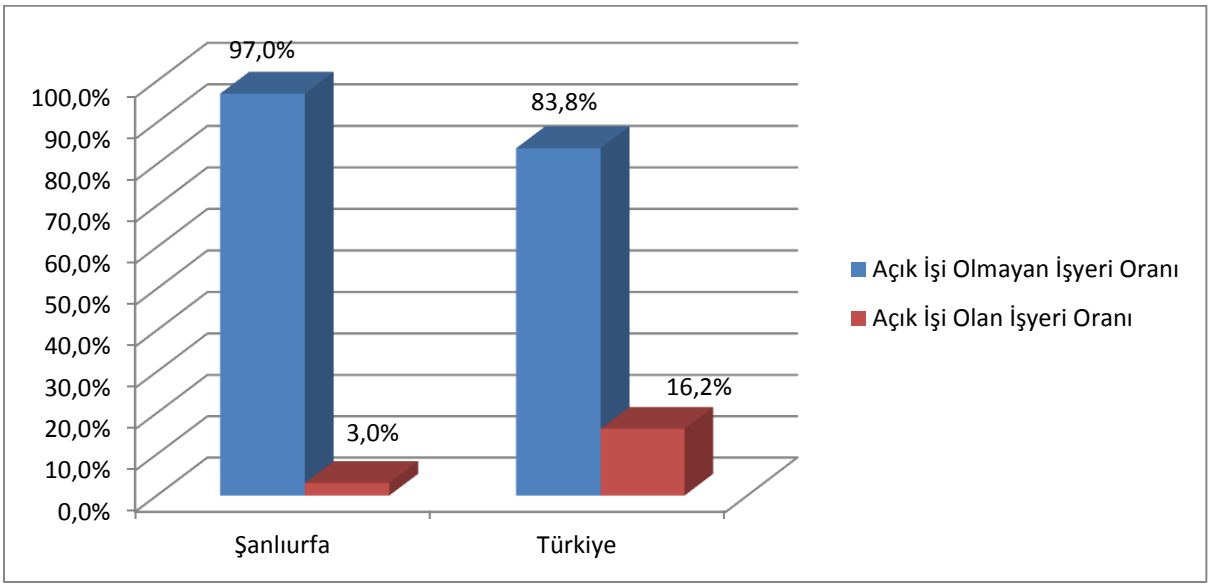

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 3'ünün açık işi bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına göre düşük olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir.

Şanlıurfa ilinde 1013 işyerinden 126 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Toplam Açık İş Sayısı
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	46
İmalat	36
İnşaat	11
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	10
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	5
Ulaştırma ve depolama	4
Diğer hizmet faaliyetleri	3
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	2
Genel Toplam	**126**

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda da Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu

görülmektedir. 126 kişilik açık işin yüzde 37'sine tekabül eden 46 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektör ise İmalat sektörüdür. Bu sektörde 126 kişilik açık işin yüzde 29'una tekabül eden 36 kişilik kısmı işverenlerden gelmiştir.

Tablo 15'te ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1,06%	8,70%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	0,68%	5,19%
İmalat	0,61%	4,27%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,55%	13,45%
İnşaat	0,27%	1,50%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,11%	1,61%
Ulaştırma ve depolama	0,07%	2,11%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,06%	2,70%
Genel Toplam	**0,35%**	**3,03%**

Kaynak: İPA 2016

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Şanlıurfa ilinde açık iş oranı yüzde 0,35 olarak tespit edilmiştir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 1,65 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

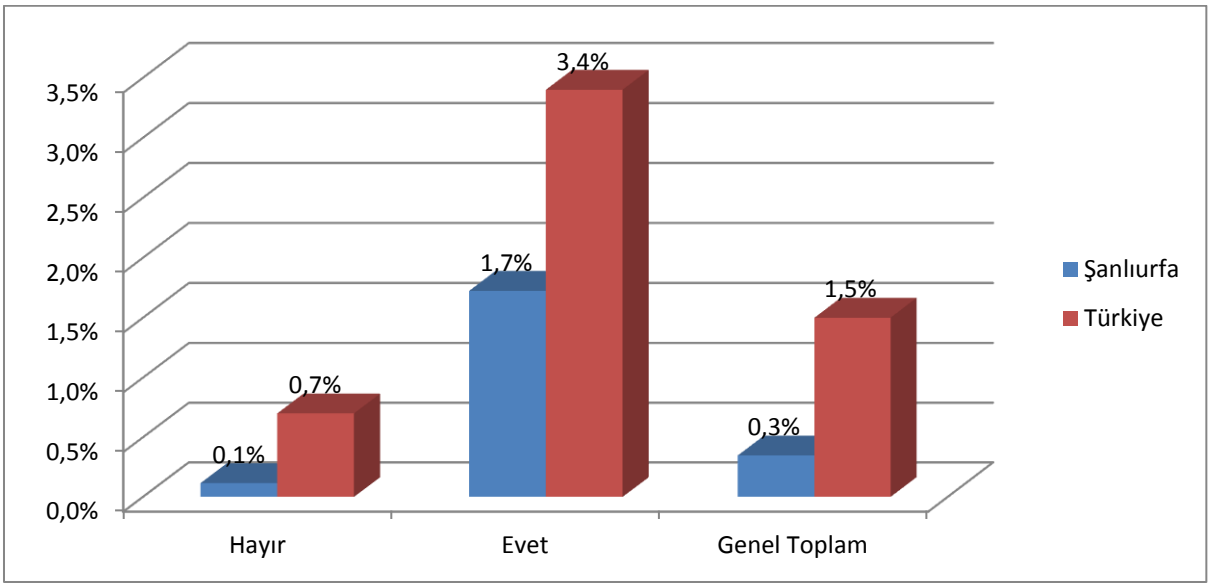

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,7; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,1 olarak gerçekleşmiştir. Şanlıurfa ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

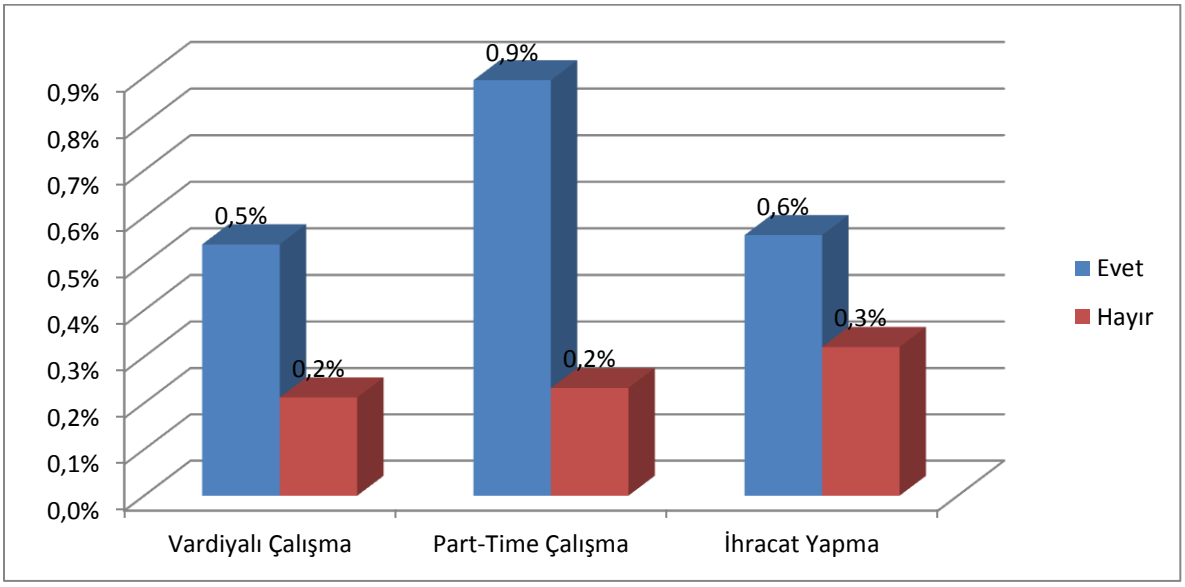

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 0,5, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,2 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 0,9, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,2'dir. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 0,6, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,3 olarak tespit edilmiştir.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

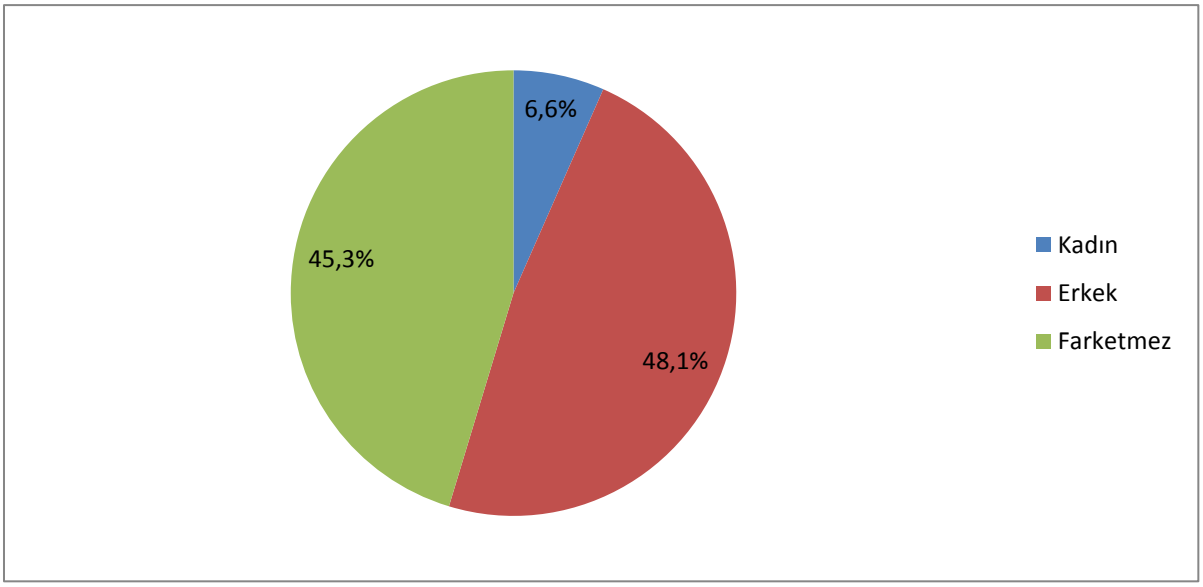

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 18'de ise Şanlıurfa ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 48,1'inde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 6,6 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 45,3 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

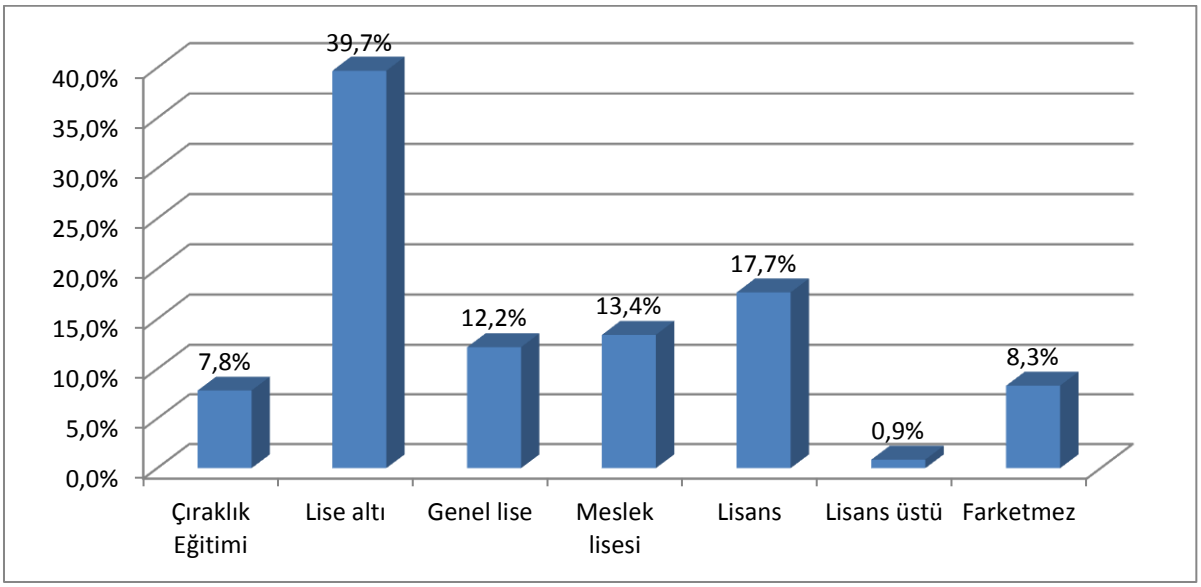

Kaynak: İPA 2016

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Şanlıurfa ilindeki açık işlerin yüzde 39,7'sinde işverenler asgari lise altı mezunu işgücü talep etmiştir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi Lisans seviyesi olarak görülmektedir. Lisans seviyesi yüzde 17,7 olarak belirtilmiştir. Kısaca açık işlerde her 10 işyerinden 4'ü lise altı seviyesi ön plana çıkmıştır.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

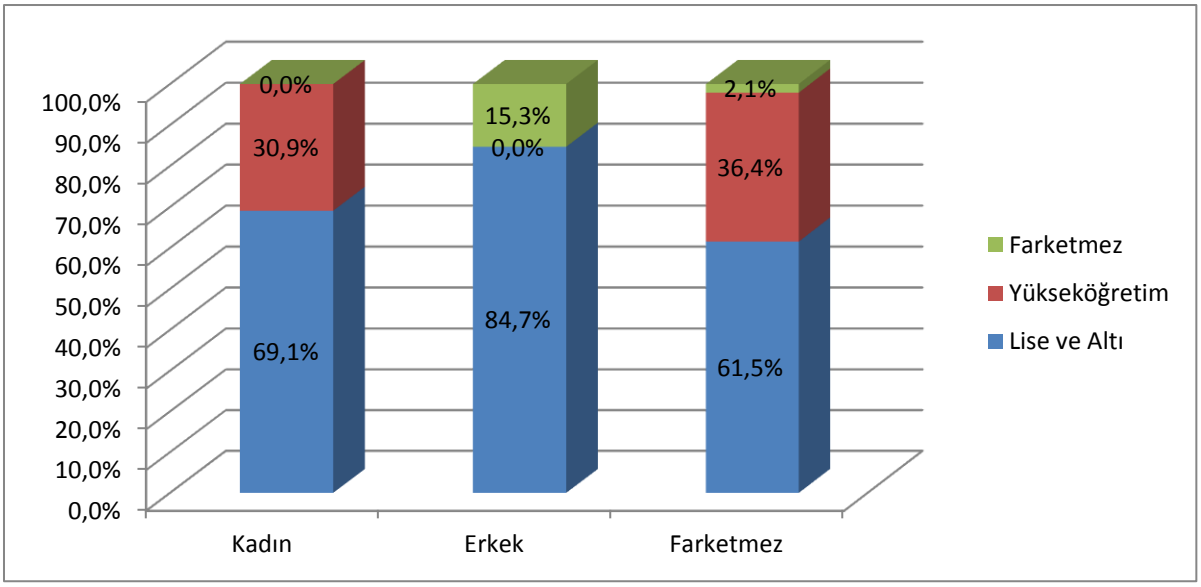

Kaynak: İPA 2016

Şekil 20'de görüleceği üzere lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha az oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiş, ayrıca yükseköğretim seviyesinde de erkek işgücü için bir talepte bulunulmamıştır. Buradan anlaşıldığı gibi Şanlıurfa ili için yükseköğretim seviyesinde kadın işgücüne daha fazla ihtiyaç vardır. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 16'da Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Fark etmez	Lise ve Altı	Yükseköğretim
İmalat	0,00%	48,57%	51,43%
İnşaat	55,56%	44,44%	0,00%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	2,38%	92,86%	4,76%
Ulaştırma ve depolama	0,00%	100,00%	0,00%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	20,00%	80,00%	0,00%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,00%	100,00%	0,00%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	25,00%	25,00%	50,00%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,00%	100,00%	0,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,00%	100,00%	0,00%
Genel Toplam	**8,3%**	**73,2%**	**18,5%**

Kaynak: İPA 2016

İşyerlerinden alınan açık işlerin eğitim düzeyine göre sınıflandırıldığı zaman en yüksek oran yüzde 73,2 ile Lise ve Altı öğrenim düzeyi olmuştur. Yükseköğretim düzeyinde talep edilen açık işlerin sektör dağılımında İmalat, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı

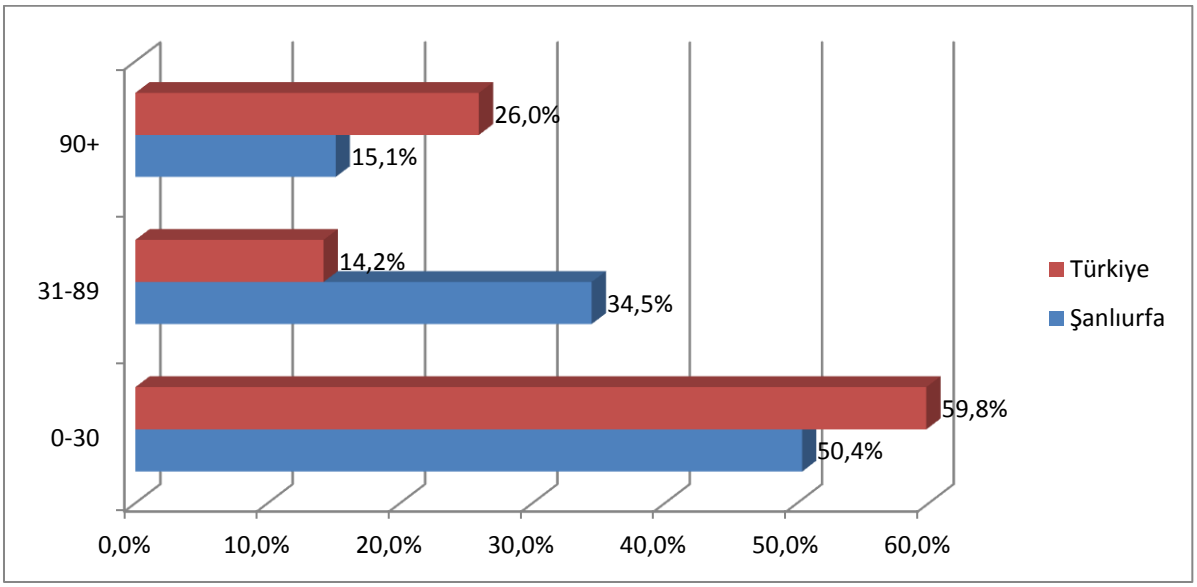

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; Şanlıurfa ilinde açık işlerin yüzde 50,4'u 0-30 gün arasında aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre düşük tespit edilmiştir. 31-89 gün arasında aranan açık işlerin oranı ise yüzde 34,5''dir. Bu oran da Türkiye geneline göre yüksek gerçekleşmiştir. 90 ve daha fazla günde aranan açık işlerin oranına bakıldığında bu sefer Şanlıurfa'da gerçekleşen oran Türkiye geneline göre düşük kalmıştır. Yani Şanlıurfa ilinde açık işlerin Türkiye geneline göre daha kısa sürede karşılandığı söylenebilir.

Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Açık İş Arama Süresi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
0-30	84,53%	56,97%	38,41%	50,38%
31-89	0,00%	15,47%	59,67%	34,48%
90+	15,47%	27,56%	1,92%	15,14%
Genel Toplam	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama süresi cinsiyet bazında değerlendirilebilir. Kadın işgücü tercihinde bulunulmuş olan açık işlerde arama süresinde 0-30 gün yüzde 84,5 oranında gerçekleşmiştir. Erkek işgücü taleplerinde ise bu oran yüzde 56,9 olarak tespit edilmiştir. Kadınlarda 31-89 gün arasında açık iş arama süresi bulunmazken erkeklerde yüzde 15,4 oranında gerçekleşmiştir. Fakat fark etmez oranı yüzde 59,6 olarak daha yüksek bir oranda çıkmıştır. 90 gün ve daha fazla süredir aranan açık işlerde erkekler kadınlara nazaran daha ön plandadır.

Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

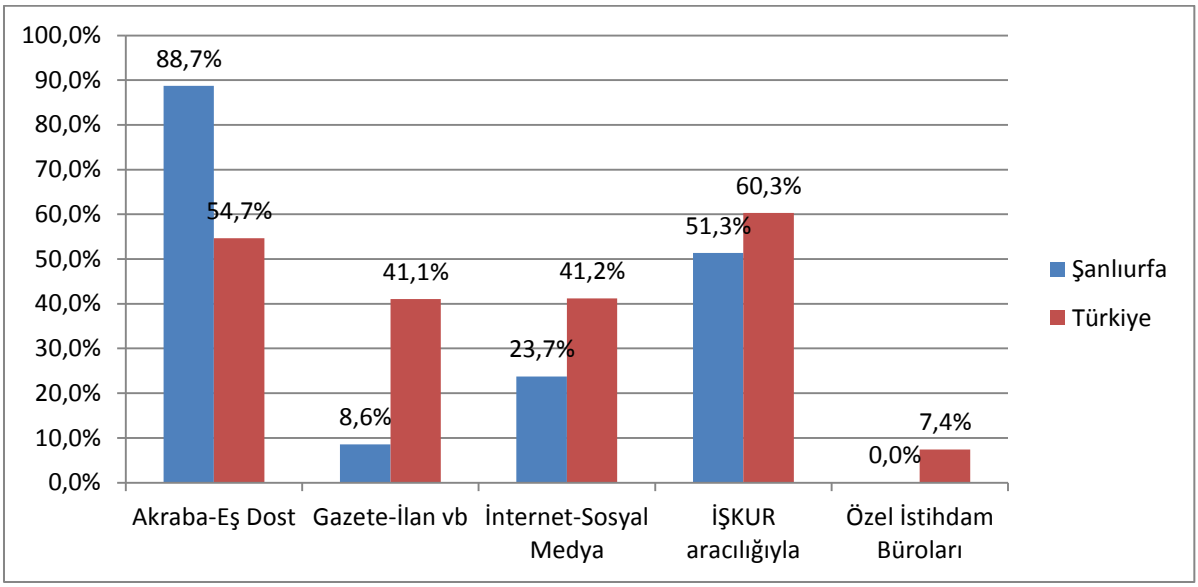

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 22'de Şanlıurfa ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Şanlıurfa ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 51,3 gibi bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 60,3 olarak gerçekleşmiştir. Yani her iki işverenden biri İŞKUR'u tercih ettiğini belirtmiştir. En yüksek oran yüzde 88,7 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı olmuştur. Bu arama kanalının yüksek çıkmasının sebebi ilin genel kültürel yapısında akrabalara olan güven ve henüz kurumsallaşamayan firmaların bulunmasıdır. Şanlıurfa ilinde Özel İstihdam Büroları tercih edilmemiştir. Bunun etkisi arama kanalı olarak yoğunlukla Akraba-Eş Dost ve İŞKUR arama kanalının tercih edilmesidir.

Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi/Arama Kanalları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla
Çıraklık Eğitimi	100,00%	0,00%	36,60%	47,69%
Lise Altı	97,94%	10,41%	2,35%	19,29%
Genel Lise	92,58%	0,00%	8,38%	64,41%
Meslek Lisesi	43,97%	12,62%	31,04%	81,10%
Lisans	94,21%	10,71%	83,50%	100,00%
Lisansüstü	100,00%	100,00%	0,00%	100,00%
Fark etmez	87,71%	0,00%	0,00%	32,15%
Genel Toplam	**88,71%**	**8,58%**	**23,73%**	**51,34%**

Kaynak: İPA 2016

Lisans eğitimde Özel İstihdam büroları hiç tercih edilmezken İŞKUR büyük oranda tercih edilmiştir. Çıraklık eğitimde ise en yüksek oran Akraba-Eş Dost arama kanalı tercih edilmiştir.

Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunulmayan açık işler için işverenler çoğunlukla Akraba-Eş Dost arama kanalını tercih etmiştir.

Şekil 23'te ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

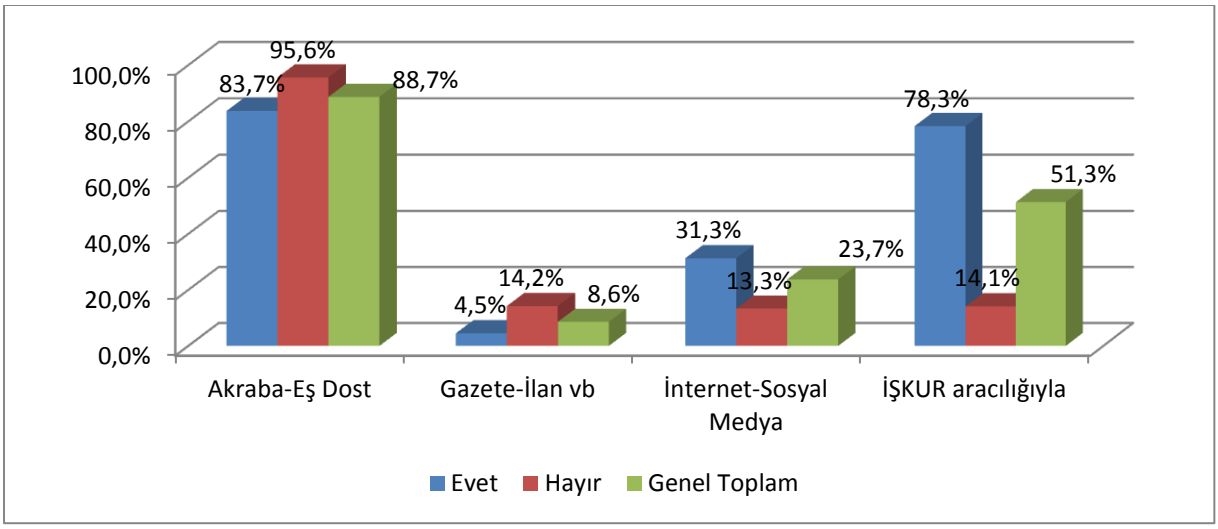

Kaynak: İPA 2016

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde yüzde 83,7 gibi önemli bir oranda Akraba-Eş Dost arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp bu arama kanalını kullanan işyerinde oran yüzde 78,3 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	4	3	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	3	1	1	2
Bilgisayar kullanımı	3	5	7	6	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	6	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	2	2	2	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	6	3	5	6
Satış ve Pazarlama Becerisi	7	7	*	8	7
Takım Çalışması	8	9	5	7	8
Proje Tabanlı Çalışma	9	8	*	9	9

Kaynak: İPA 2016 (Not: * işareti ile belirtilen alanda veri derlenmemiştir.)

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alanı oluşturmaktadır.

Şanlıurfa ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar Kullanımı, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) yeteneği yer almıştır. En son sırada Proje tabanlı Çalışma becerisi yer almaktadır. Şanlıurfa ilinde en çok aranan mesleklerin nitelik gerektirmeyen meslekler olması arama kanallarında Fiziki ve bedensel yeterlilik becerisinin ön plana çıkmasını doğrular niteliktedir.

İŞKUR üzerinden piyasaya sunulan açık işlerde ise yabancı dil becerisi dışında bütün beceriler talep edilmekte olup sadece bu becerinin istenmemesi dikkat çeken bir husustur.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Açık İş Sayısı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	38
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	25
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	21
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	10
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	10
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	10
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	9
YÖNETİCİLER	2
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	1
Genel Toplam	**126**

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Büro hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde -29,9'dir. İkinci sırada ise Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu bulunmaktadır.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 21'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Şanlıurfa ili için tespit edilen yüzde 0,3 açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranının en yüksek oranda yüzde 1,7 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları gelmektedir.

Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

Meslek Grupları	Açık İş Oranı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	1,7%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	0,7%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	0,6%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	0,5%
YÖNETİCİLER	0,3%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	0,2%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	0,1%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	0,1%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	0,1%
Genel Toplam	**0,3%**

Kaynak: İPA 2016

İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Hizmet ve Satış Elemanları ve Nitelikli Tarım, Ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek mensuplarıdır.

Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	15,27%	3,42%	81,32%	29,89%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	0,00%	77,08%	22,92%	7,57%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	0,00%	64,79%	35,21%	8,02%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	0,00%	100,00%	0,00%	0,87%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	12,18%	0,00%	87,82%	16,79%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	0,00%	100,00%	0,00%	20,10%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	0,00%	77,89%	22,11%	7,74%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	0,00%	100,00%	0,00%	7,37%
YÖNETİCİLER	0,00%	100,00%	0,00%	1,65%
Genel Toplam	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Kaynak: İPA 2016

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 69,1 oranında Büro hizmetlerinde çalışanlar; yüzde 30,9 oranında Profesyonel meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise daha fazla meslek grubunda olduğu görülmektedir. Örneğin; Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları Hizmet Ve Satış Elemanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları, , Yöneticiler meslek gruplarında kadın oranı olmazken yalnızca Erkek işgücü tercihinde bulunulmuştur.

Tablo 23'te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır.

Meslek gruplarında en çok aranan beceri sırasıyla; Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar kullanımı, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerileri gibidir.

Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda en çok aranan üç nitelik sırasıyla; Bilgisayar kullanımı, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği becerileridir. Hizmet ve Satış elemanları meslek grubunda aranan ilk üç beceri sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, İletişim ve İfade Yeteneği, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerileridir.

Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceri	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet Ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	Yöneticiler	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	3	1	*	*	2	1	1	1	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	*	1	4	1	1	1	3	2	*	2
Bilgisayar kullanımı	1	*	*	*	4	*	*	*	*	3
İletişim ve İfade Yeteneği	3	2	2	*	5	4	*	5	2	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4	6	3	*	2	3	5	*	3	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	5	*	5	*	3	6	2	3	*	6
Satış ve Pazarlama Becerisi	7	4	7	*	*	7	4	*	*	7
Takım Çalışması	6	*	6	*	*	5	6	4	*	8
Proje Tabanlı Çalışma	*	5	*	*	*	*	*	*	*	9

Kaynak: İPA 2016 (Not: * işareti ile verilen yerlerde veri derlenmemiştir.)

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	90,8%	5,7%	3,4%	18,8%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	100,0%	22,4%	0,0%	45,8%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	100,0%	41,2%	11,6%	11,6%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	93,9%	6,1%	87,8%	100,0%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	66,7%	0,0%	26,5%	81,0%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	100,0%	11,2%	22,1%	11,2%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
YÖNETİCİLER	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Profesyonel meslek Grupları ve Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar olmuştur. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Yöneticiler meslek grubunda İŞKUR arama kanalı tercih edilmemiştir.

Bu tabloda öne çıkan bir diğer husus arama kanalları içinde meslek grupları bazında en yüksek oranda kullanılan iki arama kanalı mevcuttur. Bunlardan birisi İŞKUR diğeri de Akraba-Eş Dost arama kanalıdır. Özel İstihdam Büroları kanalı hiçbir meslek grubunda tercih edilmemiştir.

Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	Takım Çalışması	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Bilgisayar kullanımı	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Yabancı Dil
BÜRO MEMURU (GENEL)	*	*	*	2	1	3	*	*
ENDÜSTRİYEL VE YAPISAL ÇELİK KONSTRÜKSİYON İŞÇİSİ	1	3	*	2	*	*	*	*
PAZARLAMACI	*	*	2	1	*	*	*	3
TEKSTİL MÜHENDİSİ	1	2	3	*	*	*	*	*
KİMYA MÜHENDİSİ	1	2	3	*	*	*	*	*
OTO BAKIM-ONARIMCISI (OTO MEKANİKERİ)	3	1	*	*	*	*	2	*
BÜRO İŞÇİSİ	*	2	3	*	*	1	4	5
SEKRETER	*	4	*	*	1	2	3	*
AŞÇI YARDIMCISI	1	*	*	2	*	*	*	*
ELEKTRİK-ELEKTRONİK MÜHENDİSİ	1	2	3	*	*	*	*	*

Kaynak: İPA 2016 (Not: * işareti ile verilen yerlerde veri derlenmemiştir.)

Tablo 25'te Şanlıurfa ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Büro Memuru mesleğinde ilk öncelik iletişim ve İfade Yeteneği olarak görülmektedir. Endüstriyel Ve Yapısal Çelik Konstrüksiyon İşçisi mesleğinde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi olarak öne çıkmaktadır. Pazarlamacı mesleğinde ise Hesap yapabilme(Analitik Beceri) ön plana çıkmaktadır.

Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Genel Toplam
MUHASEBECİ	ENDÜSTRİYEL VE YAPISAL ÇELİK KONSTRÜKSİYON İŞÇİSİ	BÜRO MEMURU (GENEL)
SEKRETER	PAZARLAMACI	ENDÜSTRİYEL VE YAPISAL ÇELİK KONSTRÜKSİYON İŞÇİSİ
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	ELEKTRİK ARK KAYNAKÇISI (MAKİNE İLE)	PAZARLAMACI
RESEPSİYON GÖREVLİSİ (ÖN BÜRO ELEMANI)	AŞÇI YARDIMCISI	KİMYA MÜHENDİSİ
	OTO BAKIM-ONARIMCISI (OTO MEKANİKERİ)	TEKSTİL MÜHENDİSİ
	KASAP	ELEKTRİK ARK KAYNAKÇISI (MAKİNE İLE)
	BETON TRANSMİKSER OPERATÖRÜ	AŞÇI YARDIMCISI
	PVC DOĞRAMACI	SEKRETER
	DİĞER MARANGOZLAR VE DOĞRAMACILAR	OTO BAKIM-ONARIMCISI (OTO MEKANİKERİ)
	ŞARKÜTERİ ÜRÜNLERİ SATIŞ ELEMANI	BÜRO İŞÇİSİ

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Büro Memuru (Genel), Endüstriyel Ve Yapısal Çelik Konstrüksiyon İşçisi, Pazarlamacı, Kimya Mühendisi, Tekstil Mühendisi meslekleridir. Bu da il için yükseköğrenim mezunu olmuş mesleklerde işgücünün yeterli olmadığını gösteriyor.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Muhasebeci, Sekreter, Müşteri Temsilcisi ve Resepsiyon görevlisi olduğu ön plana çıkmaktadır.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Endüstriyel Ve Yapısal Çelik Konstrüksiyon İşçisi, Pazarlamacı, Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine İle), Aşçı Yardımcısı, Oto Bakım-Onarımcısı (Oto Mekanikeri) gibi mesleklerdir.

Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik		1	2	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	6	2	5	2
İletişim ve İfade Yeteneği	2	4	1	3
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4	3	4	4
Bilgisayar kullanımı	1	8	3	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	3	5	6	6
Takım Çalışması	5	7	8	7
Satış ve Pazarlama Becerisi		6	7	8
Proje Tabanlı Çalışma			9	9

Kaynak: İPA 2016

Cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralamasında genel sıralamada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ön plana çıkarken bu beceride erkekler içinde aynısı geçerli fakat kadınlarda tercih edilmemektedir. Genel itibari ile sıralamaya baktığımız zaman açık işlerde erkeklerin daha ağır bastığı görülmektedir. Açık işlerde talep edilen becerilerde kadınlarda öncelik iletişim ve ifade yeteneği sonrasında Hesap yapabilme(Analitik beceri) öne çıkmaktadır. Bu da kadınlarda muhasebe müşteri temsilcisi gibi mesleklerin en çok talep edilmesi ile uygun görüntü çizmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Şanlıurfa ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

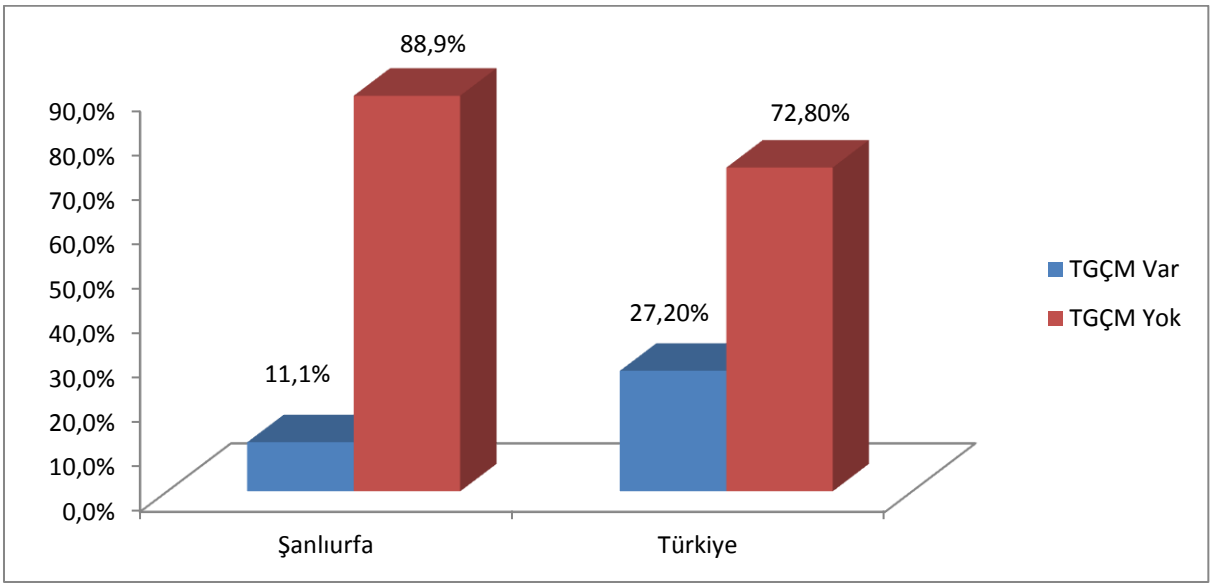

Kaynak: İPA 2016

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 95 bin 620 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 970 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Şanlıurfa ilinde ise 20+ istihdamlı 1013 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 112 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 11,1 ile Şanlıurfa ilinin eleman temininde ülke geneline göre daha az güçlük çekmiştir.

Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

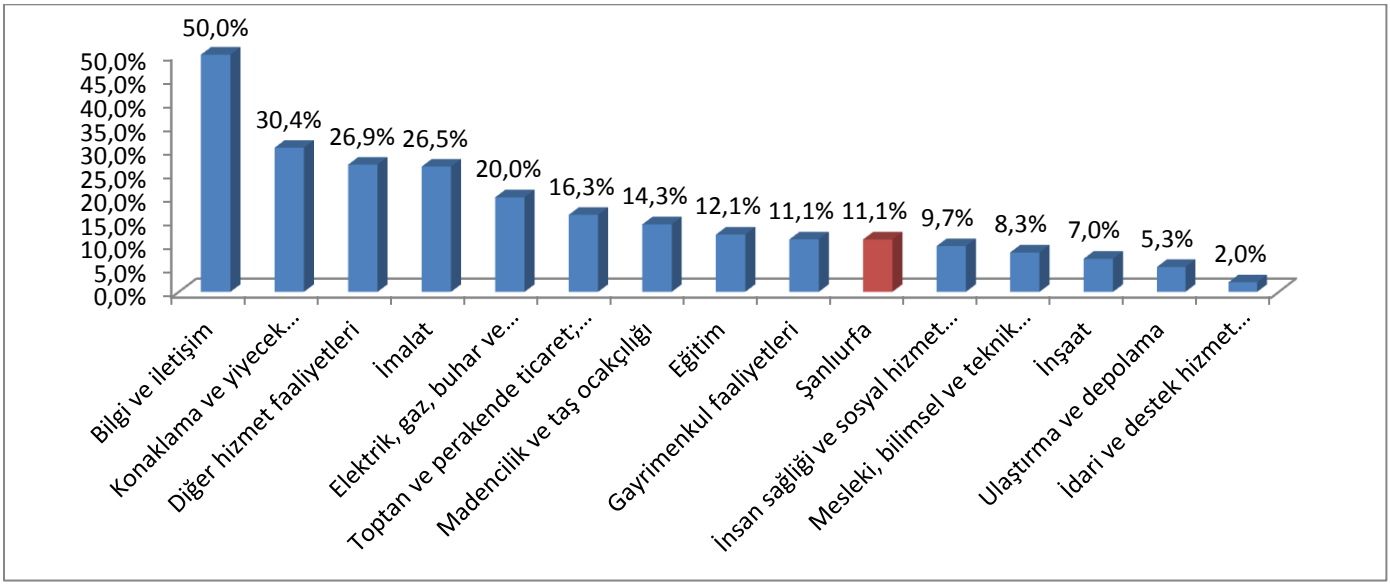

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Finans ve sigorta faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinde eleman temininde güçlük çekmedikleri tespit edilmiştir. Şanlıurfa ili ortalaması üzerinde 9 sektör daha fazla

eleman temininde güçlük çektiğini bildirmiştir. İl için eleman temininde en fazla güçlüğü çeken sektör yüzde 50 ile Bilgi ve İletişim sektörü olmuştur. Bunu sırasıyla yüzde 30,4 ile Konaklama ve Yiyecek hizmeti faaliyetleri ve yüzde 26 ile Diğer hizmet faaliyetleri ve İmalat sektörü takip etmektedir.

Bilgi ve İletişim sektörü il genelinin yarısını kapsamaktadır. Eleman temininde en az güçlük çeken sektör ise yüzde 2 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri oluşturmuştur.

Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İnşaat	440
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	195
İmalat	161
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	107
Ulaştırma ve depolama	41
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	24
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	18
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	15
Diğer hizmet faaliyetleri	15
Eğitim	14
Gayrimenkul faaliyetleri	6
Bilgi ve iletişim	3
Madencilik ve taş ocakçılığı	2
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2
Genel Toplam	**1044**

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde 1044 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde en yüksek sayı 440 ile inşaat sektörü ile görülmektedir. Bu sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Şanlıurfa ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 42 'sini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. İnşaat sektöründen sonra yüzde 19 ile 195 kişilik eleman temininde güçlük çektiğini belirten sektör İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri olmuştur.

Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

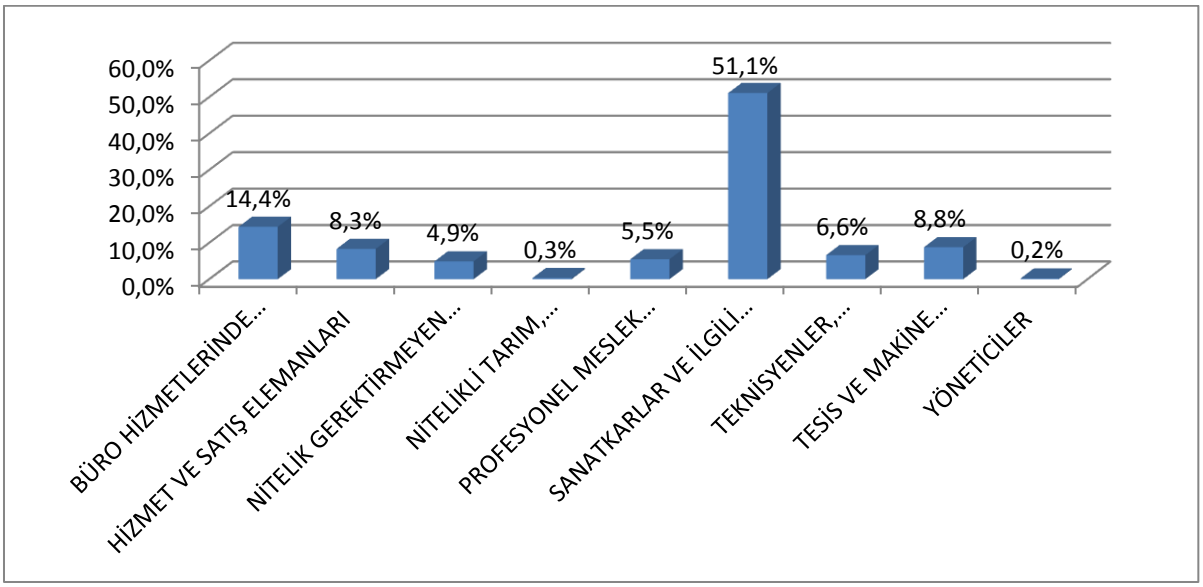

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok yüzde 51,1 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen her iki meslek grubundan biri Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek ikinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Şanlıurfa ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir.

Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

Meslekler	TGÇM Dağılımı
DİĞER TAŞ KESME VE OYMA İŞÇİLERİ	34,66%
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	12,36%
PAZARLAMACI	3,81%
DANIŞMA VE BAGAJ HİZMETLERİ ŞEFİ (BEL KAPTAN)	3,71%
KAT HİZMETLERİ ELEMANI/KAT GÖREVLİSİ	2,67%
ELEKTRİKÇİ (GENEL)	2,54%
İŞ MAKİNELERİ OPERATÖRÜ	2,26%
KONFEKSİYON İŞÇİSİ	2,26%
SATIŞ DANIŞMANI	2,21%
KASAP	1,70%

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 362 kişi ile Diğer Taş Kesme Ve Oyma İşçileri mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 50 kişi ile Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, 129 kişi ile Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmektedirler.

Temininde güçlük çekilen ilk üç meslek Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklerin yarısını oluşturmaktadır.

Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

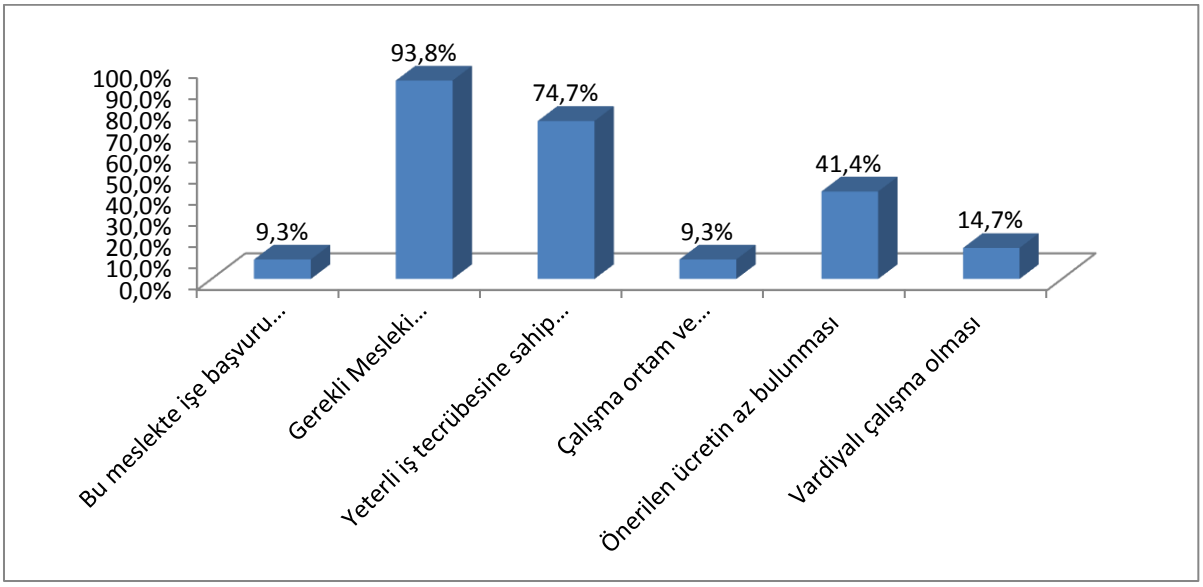

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

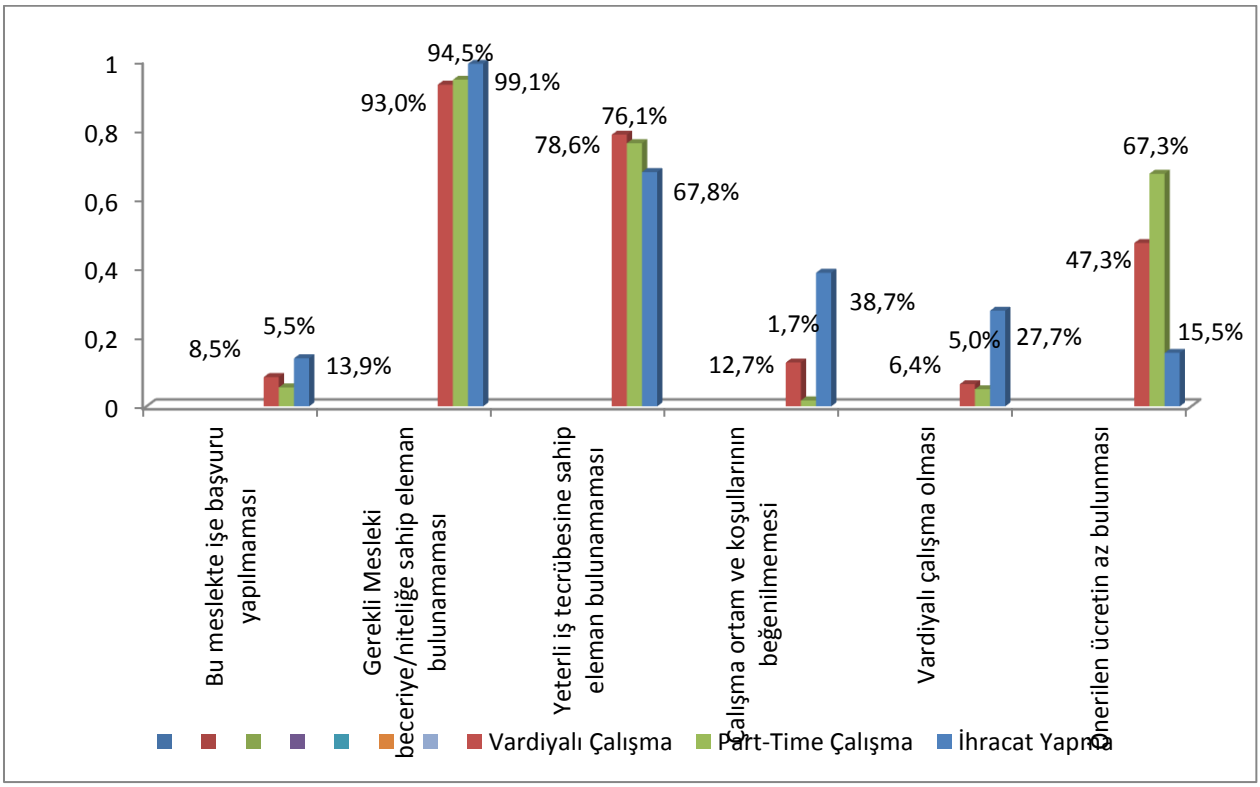

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa; her üç duruma sahip işyerlerinde de oranları değişmekle beraber TGÇM nedenlerinden ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. İhracat yapan işyerlerinde bu nedene ilişkin oranının yüzde 99,1 olarak hesaplanması ile biraz daha belirgindir. Ayrıca Şanlıurfa ili hatta ülke geneli işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de aynı nedene dayanması sebebiyle, bu husus genel bir problem halini almaktadır.

Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri

Meslek Grupları	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2,8%	99,1%	95,6%	0,8%	2,3%	86,8%
Hizmet ve Satış Elemanları	19,9%	91,1%	38,0%	6,1%	4,8%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	16,8%	80,8%	24,5%	19,2%	10,4%	11,6%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	41,4%	63,0%	41,1%	3,9%	40,3%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3,9%	97,6%	85,3%	10,7%	72,0%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	15,7%	95,1%	80,7%	0,0%	6,6%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	12,1%	90,2%	56,3%	23,3%	8,8%	18,8%
Yöneticiler	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**9,3%**	**93,8%**	**74,7%**	**9,3%**	**41,4%**	**14,7%**

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni en çok tercih edilen nedenlerdendir. Öyle ki, dokuz meslek grubundan hepsi için en yüksek oranda söz konusu neden işaretlenmiştir. Bunun yanı sıra Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek grupları için ise eleman temininde güçlük çekme nedenlerinin iki tane olduğu dikkat çeken diğer bir husustur.

Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
DİĞER TAŞ KESME VE OYMA İŞÇİLERİ	0%	100%	100%	0%	100%	0%
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	0%	100%	100%	0%	0%	100%
PAZARLAMACI	0%	100%	94%	0%	0%	0%
DANIŞMA VE BAGAJ HİZMETLERİ ŞEFİ (BEL KAPTAN)	0%	100%	0%	0%	0%	0%
KAT HİZMETLERİ ELEMANI/KAT GÖREVLİSİ	0%	100%	7%	0%	0%	0%
ELEKTRİKÇİ (GENEL)	0%	100%	9%	91%	0%	0%
İŞ MAKİNELERİ OPERATÖRÜ	0%	100%	74%	26%	26%	26%
KONFEKSİYON İŞÇİSİ	0%	100%	0%	0%	0%	0%
SATIŞ DANIŞMANI	9%	100%	100%	0%	0%	0%
KASAP	0%	88%	88%	100%	100%	0%

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Kasap mesleğinde en fazla nedenin olduğu görülmektedir. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması eleman temininde güçlük çekilen bir neden olarak görülmemekte iken Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması en fazla aranan neden olarak görülmektedir. İşyerleri için başvurunun az olmasında ziyade Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması bulunmamaktadır

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yıl öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Şanlıurfa ilinde 2016 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7'si istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Şanlıurfa ilinde işverenlerin yüzde 13,1 'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Bu oranlar ülke geneli ile yaklaşık olarak aynı gitmektedir.

Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artacak	Azalacak	Fikrim Yok	Değişmeyecek
Madencilik ve taş ocakçılığı	28,6%	0,0%	71,4%	0,0%
İmalat	22,2%	4,3%	59,0%	14,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%
İnşaat	12,5%	2,0%	68,5%	17,0%
Toptan ve perakende ticaret	17,0%	2,2%	53,3%	27,4%
Ulaştırma ve depolama	8,4%	3,2%	75,8%	12,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	21,7%	13,0%	39,1%	26,1%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	11,1%	11,1%	33,3%	44,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8,3%	8,3%	70,8%	12,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8,1%	5,4%	67,6%	18,9%
Eğitim	9,1%	3,0%	66,7%	21,2%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	14,5%	11,3%	61,3%	12,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	86,6%	13,4%
Genel Toplam	13,1%	4,3%	64,7%	17,9%

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Finans ve sigorta faaliyetleri olduğu görülmektedir. Özellikle Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründeki işyerlerinin yarısı ya istihdam artacak ya da değişmeyecek demiştir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe her 5 işyerinden 1'i istihdam azalışı olacağını belirtmiştir. Bu oran il içerisinde azalış bekleyen sektörlerdeki en yüksek orandır.

Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
İnşaat	672	16,70%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	901	11,20%
Madencilik ve taş ocakçılığı	12	10,40%
Finans ve sigorta faaliyetleri	4	9,50%
İmalat	322	5,40%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	21	5,20%
Toptan ve perakende ticaret	328	4,90%
Gayrimenkul faaliyetleri	10	3,40%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	25	2,60%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	3	1,80%
Ulaştırma ve depolama	83	1,60%
Eğitim	14	1,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,00%
Bilgi ve iletişim	0	0,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,00%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	-52	-2,60%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-101	-52,30%
Genel Toplam	**2.240**	**6,20%**

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2016 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 2,8 artacağı beklenmekte olup Şanlıurfa 'de ise bu oran, yüzde 6,2 olup ülke genelinden daha fazladır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri hariç diğer sektörlerde net istihdam artışı olacağı belirtilmiştir. Sayısal olarak artışın daha fazla İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve İnşaat sektöründeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Şanlıurfa 'de beklenen 2 bin 240 kişilik istihdam artışının yarısından fazlası bu sektörlerde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir.

Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	710	20,45%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	859	8,26%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	234	4,93%
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	88	4,06%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	300	3,52%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	35	1,68%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	29	0,84%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	-8	-0,92%
YÖNETİCİLER	-7	-1,25%
Genel Toplam	**2.240**	**6,18%**

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi incelendiğinde; Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişimi en yüksek meslek grubu, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak tespit edilmiştir. Şanlıurfa ilinde Nitelik Gerektirmeyen Meslekler yer almıştır. Daha sonra sırasıyla Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grupları yer almıştır. En az artış beklentisi ise Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu yüzde 0,84 ile oluşturmaktadırlar.

Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)
DİĞER TAŞ KESME VE OYMA İŞÇİLERİ	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)
SERVİS ŞOFÖRÜ (OKUL)	TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	KORUYUCU GÜVENLİK MEMURU
EL VE MAKİNE DİKİŞÇİSİ (GENEL)	GÜVENLİK GÖREVLİSİ (SİLAHSIZ)
MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM VE EV TEKSTİLİ)	BİLGİ İŞLEM DESTEK ELEMANI
BEDEN İŞÇİSİ (İNŞAAT)	GÜVENLİK GÖREVLİSİ (SİLAHLI)
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	HEMŞİRE
DANIŞMA VE BAGAJ HİZMETLERİ ŞEFİ (BEL KAPTAN)	MAKİNE BAKIM ONARIM TEKNİSYENİ/MAKİNE BAKIM ONARIMCISI
SATIŞ DANIŞMANI	HİDROELEKTRİK SANTRAL OPERATÖRÜ

Kaynak: İPA 2016

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek

amaçlanmaktadır. Şanlıurfa ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Temizlik Görevlisi, Diğer Taş Kesme ve Oyma işçileri, Servis Şoförü(Okul), Güvenlik Görevlisi iken azalış beklenen meslekler sırasıyla Beden işçisi(Temizlik), Beden İşçisi(genel), Tır-Çekici Şoförü, Koruyucu Güvenlik Memuru yer almıştır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Servis şoförü(Okul) istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Şanlıurfa ili için bu mesleğin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

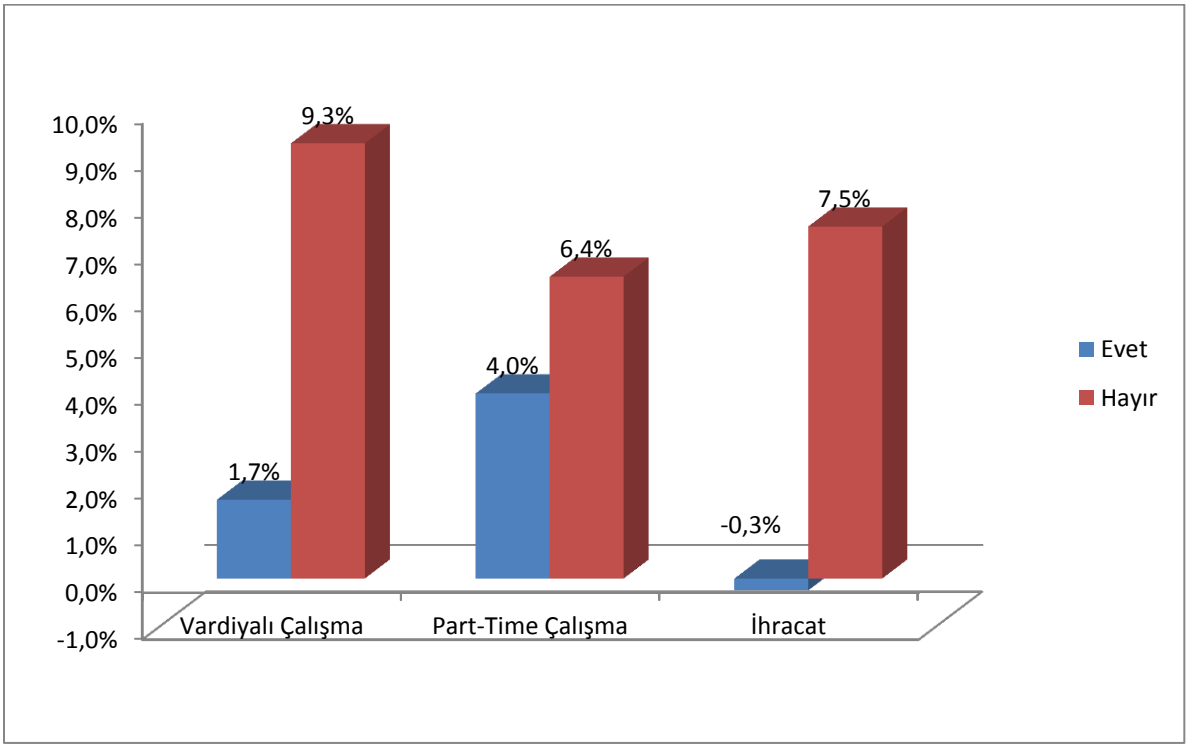

Kaynak: İPA 2016

İşyeri özellikleri bakımından incelendiği zaman vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde net istihdam değişim oranı yüzde 1,7'dir. Part-time çalışma yapan işyerlerinde yüzde 4 olarak görülürken İhracat yapan işyerlerinde eksi yönde yüzde 0,3 olarak görülmüştür. Bu üç durumda da net istihdam değişim oranları ilin genel oranının altında kalmıştır.

Bu sonuç, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerleri için de geçerli olup ülke geneli yüzde 2,8 net istihdam değişim oranından, bu üç özellikten birine sahip olan işyerlerinin net istihdam değişim oranları, daha düşük olarak hesaplanmıştır.

Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri

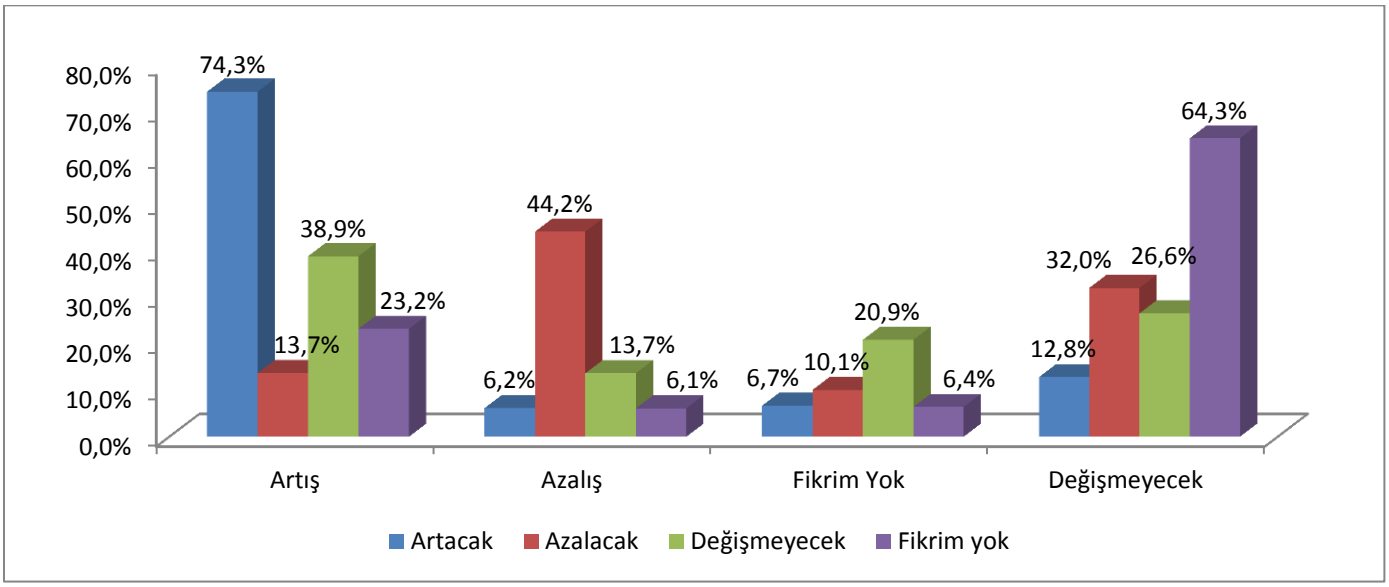

Kaynak: İPA 2016

Şanlıurfa ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin birbirleriyle örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonrası için istihdam artışı bekleyen işverenlerin yüzde 74,3 'ü beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken yüzde 13,7'si ise azalış beklediği görülmektedir. Buradan bir yıl sonra artış bekleyen işyerlerinin büyük kısmı uzun vade de artış beklemektedir.

Bir yıl sonrası için istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 44,2'si beş yıl sonrası için de azalış beklemektedir. Bunun yanı sıra kısa vadede istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 6,2'sı beş yıl sonrası için istihdam artışı beklemektedir.

Bir yıl sonra istihdam değişimi hakkında fikri olmayan işverenlerin yüzde 6,4 'ü yine fikri olmadığını belirtirken, yüzde 20,9'u değişmeyeceğini belirtmiştir.

İstihdam değişim beklentilerinde bir yıl sonrası için değişmeyeceğini belirten işverenlere beş yıl sonrası için görüşleri sorulduğunda yüzde 64,3 gibi bir oranla fikri olmadıklarını ve yüzde 32 oranında istihdamın azalacağını belirtmişler.

Bu minvalde araştırma sonuçlarına göre işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentileri ile beş yıl sonraki beklentileri hemen hemen birbirleriyle tutarlı olup önümüzdeki dönem için işveren hangi beklenti içindeyse beş yıl sonra da aynı eğilimde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Şanlıurfa İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasasını etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir TÜİK ve İŞKUR'dan alınmıştır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türk işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı çok yüksektir. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Ayrıca birçok işveren vasıflı çalışanlarını da beden işçisi(genel) olarak kaydını yaptırdıkları bu araştırmanın diğer önemli ayrıntısıdır. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt da Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı meslekler Sözlükte yer almamaktadır. Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkân sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Şanlıurfa'da bulunan işyerleri daha çok asgari düzeyde genel lise mezunu çalışan aramaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Bu yapının işgücü piyasasını derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Eğitim oranlarının düşüklüğü işgücü piyasasına girişi zorlaştırmamaktadır. Şanlıurfa ilinde nüfusun kırsal alandaki çoğunluğu tarım sektöründe ücretsiz çalışmayı da beraberinde getirmekte ve bu durum istihdam oranının Türkiye ortalamasına üstünde olmasını sağlamakta ve bir nevi işsizliği de perdelemektedir.

Geçen yıllarda bölgede istihdam oranı artarken, işsizlik oranı azalmaktaydı 2013 verilerinde ise istihdam oranı ve işgücüne katılım oranı bir önceki yıla göre artarken işsizlik oranı da artmıştır. İşsizlik oranının artmasındaki etken Suriye'den gelen göçmen insanların işgücüne ucuz işçi olarak katılmasıdır. 2013 yılı TUİK verilerine göre il işsizlik oranı % 16,3'tür.İşgücüne katılım oranı %38,7'tir.

İstihdam oranı %32,4'tür. İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde Şanlıurfa ilinde çağrı merkezi sektöründe en fazla iken bu yıl yine beden işçisi mesleğinde çalışanın fazla olduğu görülmektedir. Şanlıurfa'nın işsizlik oranı Türkiye ortalamasının üstündedir.

2015 yılı talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların sadece %11,7'si kadındır. Bu oran 2016 yılı talep araştırmasında artarak %13'e çıkmıştır. Kadın çalışanların

görece olarak ağırlıklı çalıştıkları sektörler Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri gibi sektörlerdir. Erkek ağırlıklı olmasına rağmen örneğin İmalat sektöründe kadın çalışanların meslekleri, belirli bir eğitim düzeyinden ziyade, belirli beceri isteyen mesleklerdir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların ve erkeklerin yoğunlukla yer aldığı meslek türü Temizlik Görevlisi mesleğidir. Bu meslek türü belirli bir eğitim ve beceri istemeyen mesleklerdir. Bu meslekler en fazla icra edilen mesleklerdir. Daha sonra beden işçisi(genel), Servis Şoförü meslekleri gibi meslekler gelmektedir. Kadınlarda biraz farklılık oluşmuştur. Kadınlarda ikinci sırada yer alan meslek Çağrı merkezi/müşteri temsilcisi mesleğidir ve bunun için en az genel lise mezunu şartı aranmaktadır.

Kadınların işe yerleştirilmelerinde kurslar vasıtasıyla yapılan işe yerleştirmeler önemli yer tutmaktadır. Kurslar vasıtasıyla yapılan yerleştirmelerin yarıya yakınını kadınlar oluşturmaktadır. Kadın istihdamı ile ilgili hedeflere il özelinde ulaşmak oldukça zordur. Bunun için kadınların eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekliliktir.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Şanlıurfa ilinde 10+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektör geçen yıl İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü iken bu yıl Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörüdür.

Açık iş oranları itibariyle Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörüdür.

Araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle işyerleri Şanlıurfa genelinde 126 açık iş bildirmişlerdir. Açık işlerin sektörlere göre dağılımına bakıldığında, açık işlerin en çok toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü olduğu görülmektedir. Bu sektörü İmalat, inşaat ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri izlemektedir. İlk 3 sırada yer alan sektörlerin ağırlığının oldukça yüksek olması bu sektörlerin açık işlerde lokomotif olduğunu göstermektedir. Buna paralel olarak diğer sektörlerin ağırlıkları ise çok düşüktür. Açık iş oranının yüksekliğinin iki anlamı vardır. Ya istihdamda yaşanan yüksek artış, doldurulması gereken işler yaratmaktadır; ya da yüksek bir eleman devri nedeniyle yüksek açık iş yaşanmaktadır.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup Büro hizmetlerinde çalışanlar meslek grubudur. İkinci sırada Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar yer almaktadır. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek Büro Memuru(Genel) mesleğidir. Bunu sırasıyla Endüstriyel Ve Yapısal Çelik Konstrüksiyon İşçisi, Pazarlamacı ve Tekstil mühendisi takip etmektedir. Temininde en çok zorluk çekilen meslekler sırasıyla Diğer Taş Kesme Ve Oyma İşçileri, Müşteri Temsilcisi, Pazarlamacı ve Danışma Ve Bagaj Hizmetleri Şefi (Bel Kaptan) meslekleridir.

İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri “Genel Lise ”cevabı dikkat çekicidir. Beden işçisi (genel) belirli bir eğitim ve beceri istemeyen meslek olmasına rağmen bu meslek için de istenen eğitim düzeyi sorusuna verilen cevap “fark etmez” değil “lise altı“ olmuştur. Bunun arkasında işverenlerin belirli bir eğitim düzeyine sahip olmalarını istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu beceriye/niteliğe sahip eleman olmaması belirtmişlerdir.

İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine uygun eleman olmaması, üçüncü sırada Önerilen ücretin az bulunması gelmektedir. Becerilerin geliştirilerek işverenlerin istekleri doğrultusunda açık işlerin karşılanması bu mesleklere ve yukarıda belirtilen meslek gruplarına yönelik eğitim programlarını öncelikli hale getirmek gerekmektedir.

Araştırmaya cevap veren işyerlerinin istihdam artışı beklenmektedir. En çok istihdam artışı bekleyen işyerleri Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörüdür. Bunu Finans ve sigorta faaliyetleri ve Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri takip etmektedir.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir. Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.

İlde dikkat çeken diğer bir husus da Suriye'de yaşanan sorunlardan dolayı Şanlıurfa'da bulunan Suriyeli nüfustur. Oradan buraya göç eden ucuz işçilik Şanlıurfa işgücü piyasasını etkileyen büyük bir unsur olmuştur. Bundan dolayı ilde yüksek bir kayıt dışı istihdamın olduğuna dair kanaat oluşturmaktadır. Hem kayıt dışılığın önlenmesinde hem de devinimin tekrar sağlanması ve işyerleri için maliyetlerinin azaltılmasında da İŞKUR'a görev düşmektedir; işletmelerin eleman alımlarında İŞKUR'u daha fazla kullanmaları için oluşturulmuş olan teşvik sistemlerini işverenlere daha etkili yollarla anlatmak ve işe yerleştirilen elemanların takibini daha etkin yapmak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2016 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 3.536 TL (üçbinbeşyüzotuzaltı Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

Işyerinin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

CADDE/SOKAK :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı: ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayır ise 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(..... Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐

Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐ Mesleki Eğitim Kursu ☐

Kısa Çalışma Ödeneği ☐ Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık Işiniz Için Ne Kadar Süredir Eleman Arıyorsunuz? 1. 0-30 Gün 2. 31-89 Gün 3. 90+ Gün
				1	2	3	1	2	3	

*Önem derecesine göre EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2017 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10)30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ ➡ **12.Soruya Geçiniz.**

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

12) 5 yıl sonra işyerinizde çalışan sayısının ne yönde olmasını bekliyorsunuz?

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

13) 5 yıl sonra içinde bulunduğunuz sektörün durumunun nasıl olacağını bekliyorsunuz?

Daha iyi olacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

14) 5 yıl içerisinde sektörünüzü değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Evet, düşünürüm ☐ Hayır, düşünmem ☐

15) İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma süresinin 6 aydan 12 aya çıkarılmasının istihdama etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz.

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐

16) Doğum sonrası Yarı Zamanlı Çalışmanın kadın istihdamını ne yönde etkileyeceğini belirtiniz.

Kadın istihdamını Arttıracak ☐ Kadın İstihdamını Azaltacak ☐ Değişmeyecek ☐

2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

8

EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

İl Adı	2_9	10_19	20+	Genel Toplam
ADANA	296	80	2.123	2.499
ADIYAMAN	25	19	349	393
AFYONKARAHİSAR	69	23	630	722
AĞRI	13	6	192	211
AKSARAY	44	10	326	380
AMASYA	33	8	257	298
ANKARA	976	446	6.765	8.187
ANTALYA	526	193	3.271	3.990
ARDAHAN	5	66	22	93
ARTVİN	20	3	120	143
AYDIN	154	36	960	1.150
BALIKESİR	174	58	1.070	1.302
BARTIN	18	9	221	248
BATMAN	20	21	498	539
BAYBURT	11	62	36	109
BİLECİK	26	9	222	257
BİNGÖL	14	15	244	273
BİTLİS	14	12	193	219
BOLU	44	13	274	331
BURDUR	34	10	225	269
BURSA	468	164	4.579	5.211
ÇANAKKALE	84	26	375	485
ÇANKIRI	20	5	115	140
ÇORUM	60	26	444	530
DENİZLİ	157	52	1.527	1.736
DİYARBAKIR	67	48	1.267	1.382
DÜZCE	51	19	442	512
EDİRNE	47	17	288	352
ELAZIĞ	48	31	544	623
ERZİNCAN	25	12	149	186
ERZURUM	53	24	473	550
ESKİŞEHİR	100	24	489	613
GAZİANTEP	231	71	1.799	2.101
GİRESUN	33	18	311	362
GÜMÜŞHANE	13	58	65	136
HAKKARİ	5	62	68	135
HATAY	145	42	1.109	1.296
IĞDIR	13	3	104	120
ISPARTA	44	15	307	366

İSTANBUL	3.655	1.289	7.670	12.614
İZMİR	791	241	5.760	6.792
KAHRAMANMARAŞ	77	46	845	968
KARABÜK	28	6	263	297
KARAMAN	27	10	211	248
KARS	13	106	82	201
KASTAMONU	38	20	313	371
KAYSERİ	177	53	1.690	1.920
KIRIKKALE	28	8	204	240
KIRKLARELİ	45	16	311	372
KIRŞEHİR	16	10	154	180
KİLİS	6	62	73	141
KOCAELİ	252	100	3.160	3.512
KONYA	261	69	2.174	2.504
KÜTAHYA	56	16	473	545
MALATYA	64	26	639	729
MANİSA	195	42	1.173	1.410
MARDİN	19	25	581	625
MERSİN	187	66	1.924	2.177
MUĞLA	218	69	1.046	1.333
MUŞ	13	11	193	217
NEVŞEHİR	38	13	340	391
NİĞDE	46	13	241	300
ORDU	75	28	537	640
OSMANİYE	36	14	411	461
RİZE	28	19	308	355
SAKARYA	133	36	949	1.118
SAMSUN	147	35	1.054	1.236
SİİRT	8	12	166	186
SİNOP	29	5	143	177
SİVAS	62	26	513	601
ŞANLIURFA	**86**	**75**	**1.191**	**1.352**
ŞIRNAK	5	25	293	323
TEKİRDAĞ	139	46	1.455	1.640
TOKAT	44	20	372	436
TRABZON	91	50	1.058	1.199
TUNCELİ	6	77	48	131
UŞAK	41	20	438	499
VAN	43	23	549	615
YALOVA	33	10	318	361
YOZGAT	36	13	224	273
ZONGULDAK	59	17	457	533
Genel Toplam	**11.531**	**4.684**	**72.751**	**88.966**

EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: **:** Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıt.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama

I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İ}ş\text{g}\ddot{\text{u}}\text{c}\ddot{\text{u}} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ş sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: **:** İŞKUR tarafından 8 Nisan-6 Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

> ***1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar:*** Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet

sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ İstihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ İstihdam}{Toplam\ İstihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0 - 14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{üst}\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15 - 64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.